

Posam. štev. Din 1.—
četrtkova in sobotna
številka Din 1.50 —

„TABOR“, izhaja vsak dan, razven
nedelj in praznikov, ob 18. uri v
datumom naslednjega dne. Stane
mesečno po pošti D 12-50, za ino-
zemstvo D 20-50, dostavljen na dom
Din 14.—, na izkaznice Din 12-50.

„NARODNI LIST“ (četrtkova štev.
„Tabora“) se naroča kot tednik
in stane mesečno 2 Din, četrt-
letno 6 Din, polletno 12 Din,
celoletno 22-50 Din.

Naročnina se plačuje vnaprej.

Poštšina plačana v gotovini.

TABOR

(NARODNI LIST)

Posam. štev. Din 1.—
četrtkova in sobotna
številka Din 1.50 —

UREDNIŠTVO „Tabora“ in „Na-
rodnega lista“ je v Mariboru, Ju-
žičeva ulica 4, I. nadstropje. —
Telefon interurban šte. 276. —
Rokopisi se ne vračajo.

UPRAVA je v Jurčičevi ul. št. 4,
prilije desno. — Telefon št. 24.
ŠHS poštno-tele. račun za „Tabor“
11.787, za „Narodni list“ 13.853.

Na naročila brez denarja se ne
ozira. Inseratne cene po dogovoru.

Leto: IV (II).

Maribor, četrtek 17. maja 1923.

Štev: 110 (20).

V eno fronto proti klerikalizmu!

Maribor, 15. maja.

Poročali smo zadnjič o lepo uspelem zborovanju v Središču, kjer so si somišljevali dveh v ormoškem okraju zastopanih naprednih strank, demokratske in samostojne, ob splošnem soglasju ustanovili skupni poslovni odbor za vse politično, gospodarsko in kulturno delovanje. Je to prvi konkretni korak k ustvarjanju enotne napredne fronte proti nazadnjaštvu, bodisi da se javlja v katerikoli obliki, pri nas zlasti proti klerikalizmu.

Popolnoma pravilno je na tem zborovanju eden naših najboljših političnih in gospodarskih delavcev, **Levko Petovar**, podpredsednik oblasne organizacije demokratske stranke, povdarjal, da suhe številk sedanjih volitev kažejo, kako vse drugačen bi bil izid, če bi ne bile naše druge struje korakale razcepljene. V teh naprednih strujah vidimo stare politične borbe, ki morajo v javnosti nastopati drug proti drugemu. Vidimo v teh programih sorodnih si strank kulturne delavce, ki delajo skupno v Sokolu, raznih društvih, pevskih, bralnih društvih itd., ki so nekoč pri skupnem kulturnem delu snovali skupno tudi politično načrte, danes morajo medsebojno v politiki molčati. V gospodarskih podjetjih je politična razcepljenost naprednjakov naravnost škoda za dobrobit podjetij. In vsakokratne volitve prinašajo še nova nesporazumjenja, štrijo med posameznimi naprednimi, gospodarskimi in kulturnimi delavci prepad še bolj. In to vse radi lažnivega gesla o potrebi razredne borbe.

Nasprotno pa vidimo, kako klerikalci s svojimi gesli znajo držati ljudi najrazličnejših poklicev in interesov skupaj; vidimo v klerikalni stranki inteligenta poleg kmetov, delavca poleg obrtnika in tovarnarja. Klerikalci spretno preidejo vse te razlike, izogibajo se vsemu, kar bi jih razdruževalo, iščejo le to, kar jih združuje: sovraštvo proti vsemu, kar je napredno. V tem je njihov uspeh.

Ako hočemo naprednjaki obdržati svoje gospodarske, kulturne in politične postojanke in priboriti si nove, moramo slediti klerikalcem. Zlasti še danes, ko so klerikalci po zadnjih volitvah tako zmagovali, da bi nam radi onemogočili celo dihanje svežega zraka. Ubijati hočejo vse, kar je v naprednih rokah — in vseeno jim je, če ubijejo s tem tudi dobro stvar samo. Ubijati hočejo napredne gospodarske naprave, napredne denarne zavode, napredno trgovino in obrt.

Ako hočemo naprednjaki to borbo vzdržati, se ne smemo dati omamljati od gesel razredne borbe, ampak nemudoma ustvariti napredni blok. Le potem bo mogoče, da nam bodo naše nepolitične organizacije, Sokoli, bralna društva, gospodarske organizacije itd. opora tudi v našem političnem delu, kakor je klerikalcem vsaka njihova organizacija, vsaka Marijina devica in vsak Orel in Orlica

Radikalno-blokaške konference.

Značilna Radičeva dvolična igra. — Sporazum radikalcev z Radičevi glede volitev, predsedstva narodne skupščine.

Beograd, 16. maja. (Izv.) Skoraj vsi beograjski listi razpravljajo o prihodnosti Radičevih delegatov. Dobropoučeni listi, kakor „Tribuna“ in „Vreme“ pišejo o možnosti nadaljevanja pogajanj s federalističnim blokom. „Vreme“ celo poroča o vstopu dr. Koroščeve skupine v vlado. Po potrebi bi poslal Radič del svojih poslancev v narodno skupščino, da bi sporazumno podpirali Pašić-Koroščevo vlado. Radikalci s taktiko bloka niso zadovoljni, čeprav je močna struja v radikalni stranki, ki resno stremi za sporazumom. Predvsem zahtevajo radikalec, da zavzame blok določeno stališče, ter žele, da bi blokaši zasledovali v Zagrebu enako politiko, kakor v Beogradu. Veliko nezadovoljnost med radikalec je povzročila nedavno publicirana brošura dr. Horvata o konfederativni ureditvi naše države. Radikalni voditelji izjavljajo, da bo težko nadaljevati pogajanja, če bo Radič še nadalje zasledoval svojo dvolično politiko. Glasom poročila „Tribuna“ se pogajanja od predvčerajšopet nadaljujejo. Dr. Korošec, ki se mudi v Beogradu, smatrajo v radikalnih krogih za Radičevega pooblaščenca za pogajanja. Zanimivo pa je, da istočasno, ko nastopajo zemljoeladniki in demokratje v opoziciji proti vladi, tudi Radič nadaljuje svoje konference v Zagrebu in snuje naklepe in zarote proti beograjski vladi, s katero se v njegovem imenu pogaja dr. Korošec za sporazum. Splošen politični položaj je še vedno skrajno nesiguren in zamotan, vendar pa je opa-

žati zboljšanje, ki pa se bliža z zelo počasnimi koraki. Položaj vlade je malo stabilnejši, ker je Radič obljubil, da za enkrat še ne pride v Beograd. Dve najvažnejši vprašanji, t. j. volitev predsednika narodne skupščine in rekonstrukcija vlade naj bi njeno stališče malo bolj utrdili. Ni pa upanja, da bi tekom tega ali prihodnjega meseca prišlo do kakih znatnejših izprememb v političnem položaju.

Beograd, 16. maja. (Izv.) „Novosti“ poročajo iz Zagreba: V krogih, ki so blizu vodstvu HRSS, se zatrjuje, da je bil z radikalec dosežen glede volitev predsednika narodne skupščine popoln sporazum. Glasom tega sporazuma bi naj bil skupen kandidat ugledna oseba iz radikalnih vrst, ki je za sporazum. Splošno se smatra za tega kandidata Ljuba Jovanovića. Prvi podpredsednik bo član dr. Koroščevega kluba (menda dr. Korošec sam), drugi pa radikalec. Sprva se je nameravalo prepustiti mesto prvega podpredsednika demokratom kot prvi najmočnejši parlamentarni stranki, vendar pa se je ta namera opustila, ker je demokratje z obstrukcijo. Na vprašanje zagrebškega korespondenta beograjskih „Novosti“, ali je ta vest resnična, je Radič odgovoril: „Mi ne moremo dopustiti obstrukcije v našem parlamentu. V kakem drugem parlamentu je obstrukcija morda opravičljiva, ker je znak sovraštva, tega pa mi v našem parlamentu ne moremo trpeti in dopustiti.“

Nove zasedbe Francozov v Poruhrju.

Berlin, 16. maja. (Izv.) „Berliner Zeitung“ doznava, da so Francozi večeraj zasedli tovarno za barve v Hoechstu. Nad mestom samim je proglašeno obredno stanje. Delavci, ki stanujejo v Frankfurtu, niso smeli v tovarno na delo ter so bili odvedeni preko meje zasedenega ozemlja. Tudi v Ludwigshafenu so zasedli Francozi več tovarn. Delavstvo je moralo izprazniti vsa tovarniška poslopja ter opustiti delo. Promet cestne železnice je ustavljen. Večraj ob 4. uri

zjutraj je vdrl oddelček Francozov v Limburg, ki leži izven zasedenega ozemlja ter je zasedel koledvor, poštni urad in vsa druga javna poslopja in urade. Pri nekaterih prebivalcih so izvršili hišno preiskavo, nekaj meščanov pa so zaprli. Popoldne so Francozi mesto zopet zapustili, našli pa so po vsem mestu lepake, v katerih naznanjajo, da spada mesto od 16. maja dalje pod zasedeno ozemlje in pod francosko oblast.

—□—

Prihod Kraljeve dvojice na Bled.

Beograd, 16. maja. (Izv.) Nj. Vel. kralj in kraljica nameravata v najkrajšem času, morda že prihodnji teden odpotovati na Bled, koder ostaneja najbrž do konca septembra. Potem se vrnejo zopet v Beograd.

—□—

Komitaški vpadi v našo državo.

Beograd, 16. maja. (Izv.) „Politika“ poroča iz Stipa: Predvčerajšnja noč je poskušala komitaška tolpa prekorčiti pri Palini našo mejo ter vdreti na naše ozemlje. Ko so bili že skoraj tel kilometra na tej strani meje, so naleteli na našo obmejno stražo, ki je takoj otvorila na nje ogenj, nakaž se je razvil ljut boj, ki je trajal nad dve uri. Komitaši so se nato začeli umikati čez mejo. Pri zasledovanju se je naš obmejni posadki posrečilo zajeti napadalce, ki so se nato udali.

—□—

Znameniti nogometni klubi v Mariboru.

Maribor, 16. maja. Ob sklepu lista smo sprejeli obvestilo, da nastopi v nedeljo, dne 20. tm. na tukajšnjem sportnem igrišču ob 17. uri I. team: Wiener Amateurs, ob pol 16. uri II. team: Grazer Rapid. Tekma obeta postati zelo zanimiva, zlasti, ker je dunajsko moštvo znano kot eno najboljših in je nedavno premagalo svetovnoznano praško „Sparto“.

—□—

BORZA.

Curij, 16. maja. (Izv.) Sklepni tečaj. Pariz 37.05, Beograd 5.75, London 25.68, Berlin 0.0126, Praga 16.55, Milan 26.95, Newyork 555, Dunaj 0.007825, ž.g. kroše 0.007825, Budimpešta 0.105, Varšava 0.0114, Sofija 4.45.

—□—

najkrepkejša opora v njihovem političnem boju.

Vzamimo si v politični doslednosti in vztrajnosti vzgled pri nasprotnikih. Zavedajmo se, da ima vse naše javno delo politični pomen, ne izgubimo pri nobeni stvari političnega interesa iz vida. Zavedajmo se pa tudi, da moramo pri vsem svojem delu zasledovati glavni cilj: dobro ureditev skupne naše domovine.

Naprednjaki ormoškega okraja so po teh globoko stvarnih besedah storili v Sloveniji prvi korak k ustvaritvi naprednega bloka z izvolitvijo skupnega odbora. Sledili jim bodo brez dvoma naprednjaki tudi v drugih okrajih. Saj baš naprednjaki na Štajerskem bolj živo ko kje drugje občutimo potrebo skupnega dela naprednjakov. Ako začasno tudi še ostanejo posebne politične skupine v obliki demokratske, samostojne kmetijske in morebitnih drugih naprednih strank, vendar mora priti do skupnega nastopa teh strank v odločilnih, velikih trenutkih, ko se odločuje usoda naroda.

Nič menda ne bo bolj podprlo stremjenja za skupen nastop proti klerikalizmu, kakor dejstvo, da se je celo v velikem, politično visoko razvitim češkem narodu pojavilo isto stremjenje. Znaní češki politični voditelj Václav Křofač je imel nedavno velik govor, v katerem je ostro nastopil proti klerikalizmu, ki se je tudi na Češkem vsled prevelike razcepljenosti naprednega življa začel opasno širiti. Napredne vrste — je dejal Křofač — se razbijajo, raste pa nazadnjaštvo in klerikalizem. Klerikalizem, ki po vojni ni nič pomenil, danes zelo napreduje. — Klerikalizem ne kriči in ne naglašuje beneh svet pretresujočih gesel, ampak gre na tihem naprej, dela od moža do moža, od žene do žene. Ni se mu treba boriti proti naprednjakom, saj se ti pobijajo sami med seboj zato, da bi tem lažje in brez odpora rasel klerikalizem. — Treba je, da se vzbudi iz spanja naša komorna inteligenca in da pojde vršiti delo med ljudstvo.

Poskušajmo znova stvoriti blok naprednih življenj. Reakcija (nazadnjaštvo) je pri nas že velika opasnost in treba, kakor to delajo klerikalci, iti od osebe do osebe. Biti moramo v ozki stiki z našo mladino, začeti treba pri otrocih, da nam zraste generacija, ki bo boljša kot smo mi. Ne delajmo več napak zadnjih 5 let, ne poslužujmo se metod, ki so klerikalizmu koristile.

Nobene slabosti, nobene nevolje do dela in apatije ne sme biti med nami. — Verujmo v prihod svetlobe. Inejmo optimizem, ki veruje v dobro stvar in zanjo dela, dokler ne doseže cilja.

Tako Křofač, veliki češki Ali ni govoril kakor nalašč tudi za naše razmere! Naprednjaki Slovenije, naprej na pravo pot, katero so nastopili naprednjaki ormoškega okraja!

Darujte za „Sklad otroške bolnice“ v Mariboru.

Politično obzorje.

Zakaj ne more biti prepričan Jugoslovan pristaša radikalne stranke?

Mnogi med nami žive v slepi veri, da so takozvani narodni radikali, kakor se imenuje Pašičeva stranka, dobri Jugoslovani in v narodnem pogledu res radikalni. Toda ne samo dogodki najnovjših dni, pogajanja radikalcev z našimi Nemci ob priliki volitev, ko so jim hoteli celo prodati za par nemških glasov naše mariborsko gledališče, mariborsko planinsko koč, Dijaški dom itd., dokazujejo, da nosijo radikali pač samo narodno ime, da so pa vse drugo poprej nego res narodni Jugoslovani. Tudi zgodovinska dejstva dokazujejo, da so radikali le velesrbska separatistična stranka, katere član ne more biti noben prepričan jugoslovanski patrijot. Evo nekaj zgodovinskih dejstev:

Spominjamo se še, kako je bilo pri nas v dobi aneksije Bosne in Hercegovine. Takrat so srbski radikali v Vojvodini bili pravtako avstrijski lizuni kakor hrvaški frankovci in slovensi klerikalei. V Sloveniji so takrat mladi demokrati vodili jugoslovensko gibanje, proti njemu pa so nastopali z vsemi silami klerikalei, vsi klerikalni voditelji od Sušteršiča do Korošca, od poslancev do duhovščine, ki tvorijo še danes jedro stranke, zvezane danes s starimi srbskimi radikali. Slovenski klerikalei so na podlagi svojega programa bili zavezniki s hrvaškimi frankovci, ki so s pomočjo Dunaja in Pešte vpriporili znani zagrebški veleizdajniški in dunajski Friedljudgov proces, v katerih so bili glavni obtoženci sami člani sedanje demokratične stranke.

Nič ni čudnega, če so danes naši klerikalei v objemu s srbskimi staroradikalci. Saj sta si obe stranki sorodni po svoji zgodovini in po svojem mišljenju: ne eni ne drugi niso bili nikdar resnični Jugoslovani. Sedanji slov. klerikalei so takrat pod Sušteršičem z vsemi silami delali na vojno proti Srbiji. Dne 5. julija 1914 so vsi sedanji klerikalei s Sušteršičem na čelu izjavljali, da hoče ves slovenski narod iti čez Donavo razbijati Srbom črepinje in jih obešati na vrbe.

Srbski radikali s svojim šefom Nikolo Pašičem pa so med vojno samo z vsemi močmi škodovali bodoči Jugoslaviji in delali samo za »Veliko Srbijo«. Pašičeva politika med vojno je bila dosledno protijugoslovanska. Podpirala je v zmanjšanju političnem oziru separatistična stremeljenja in poskušala onemogočiti sklad vseh treh jugoslov. plemen na osnovi popolne enakopravnosti in enakopravnosti. Skušala je izkoristiti ogromne žrtve Srbije, doprinešene za osvobodjenje

naše in zedinjenje, za separatistične srbskanske ali bolje strankarskostaroradikalne svrhe.

Da doseže svoj cilj, stvoritev takozvane »Velike Srbije«, je Pašič gledal predvsem na to, da ubije ugled Jugoslovanskega odbora pri zavezniških vladah in da prikaže srbsko vladu kot edino upravičeno v to, da dela za osvobodjenje in ujedinjenje Jugoslovanov. Odbijal je od sebe pomoč Hrvatov in Slovencev v Jugoslovanskem odboru in tako oslabil naš mednarodni položaj, ker so bile vse države dobro informirane o tej naši notranji neslogi. Baš Pašičevo stališče, da se ustvari Velika Srbija, ki »osvoji« nekaj jugoslovanskega ozemlja bivše Avstro-Ogrske, je bilo povod za eden glavnih ugovorov Italije v borbi za jugoslovensko ozemlje v Primorju. Italijanski argument, da Srbija »osvoji« še enkrat toliko ozemlja kot ga je imela pred vojno, nam je ugrabil skoro celo Primorje.

Pašičeva vlada je med vojno delala naravnost proti Jugoslovanskemu odboru. Brez sporazuma z odborom je pošiljala v inozemstvo v svrhu propagande osebe, ki so delale propagando v našprotju z jugoslovanskim programom (Vojislav Jovanović in Vladislav Savič v Washingtonu itd.). Poslaniki in drugi diplomatski uradniki so se posvajali brez sporazuma z jugoslov. odborom, ljudje, ki so imeli tajni nalog, da delajo proti intencijam odbora (n. pr. bivši poslanik v Rimu Ristić, ki je italijanskim revinarjem celo podal izjavo, da je vprašanje par 100 km Jadranskega morja več ali manj malenkostno v primeri s prijateljstvom Italije). Poslanik Vesnić v Washingtonu se 8. jan. 1918 v svojem govoru pred ameriškim senatom ni dotaknil jugoslovanskega vprašanja, vsled česar je prišlo med njim in Jugosl. narodnim Večjem do burnega prizora, ki bi skoraj privedel še takrat do preloma med srbsko vladu in odborom. Vesnić je nato pač obljubil, da bo v prihodnjem govoru to popravil, beseda pa ni držala.

Tudi po krfski deklaraciji, ki so jo izsilili jugoslovenski prostovoljci, je Pašič oo svoje paševal dalje in pustil delati v inozemstvu samo »velikosrbsko« propagando. Zlasti je to delal v Ameriki njegov zaupnik, generalni konzul Pupin v svojem »Srbskem dnevniku«. Amerikanska javnost se je sicer nagibala na stran jugoslovenskih idealistov, vendar je delo Pašičevega kulija ogromno škodovalo naši stvari in našemu ugledu. Simpatije ameriške vlade za jugoslovanski problem so se znatno ohladile,

naši izseljenci, dobri Jugoslovani, pa tudi niso več hoteli izdatno podpirati naše stvari, ker so se bali rešitve jugoslovanskega vprašanja v Pašičevem velesrbskem smislu. Avstrijakantski listi z A-

meriki so seveda z veseljem beležili ta nesoglasja in risali dan za dnem, da Srbi pripravljajo Hrvatom in Slovincem hujše robstvo nego so je imeli pod Habsburgovci. (Koniec prihi)

Radičevci in klerikalci.

V zadnji številki Radičevega »Slovodnega Doma« se nahaja na prvem mestu »pesem« nekega hercegovskega kmeta z naslovom »Mučenje Matije Gubca i današnje popovski nepravde«. Ker so Radičevci sedaj klerikalni zavezniki, upamo, da bo to pesem objavil tudi »Slov. Gospodar« in sicer v celoti. Mi prinašamo le nekoliko verzov. Čujte:

Poslušajte, moja bračo mila,
Da vam kažem klerikalska dila,
Kako oni bezzakonje prave,
Sve to više nas seljake dave.
Ne daju nam, da nam znanje klija,
Da se seljak duševno razvija.
Čistilistem plaše nas i paklom,
Na drugome svetu grdnom vatrom,
Sve da če nas vrazi peč tamo,
Ako fratre ne slušamo amo,
Riječ božju ni oni ne vrše,
Mnoze Božje zapovjedi krše.

(Kažem - povem; dila - dela; bezzakonje prave - krivico delajo; znanje klija - da se izobražujemo; grdnom vatrom - s hudim ognjem; vrazi - hudiči; tamo - tam; amo - tu.)

Nato našteva »bezzakonja« nekega pastira Rozića in pravi dalje:

A još mnogo neprilika ima
Što su nama već poznate svima
Al doklen bi svaku označio
Papira bi mnogo potrošilo,
Samo malo ja dajem na znanje,
Kakovo je klerikalno stanje,
O čemu se oni zanimaju,
Da džepove bolje natrpaju.
Ja ovako baš ne kažem svima,
Možda koji i njih dobar ima,
Al većinom takva su im zvanja:
Prodržlice seljačkog imanja.

(V prosti besedi: Mnogo neprilik še ima, a če bi hotel vse povedati, bi potrošil mnogo papirja. Le malo vam povem, kaj delajo klerikalci in s čem se ukvarjajo, da si bolj napolniš žep. Niso ravno vsi taki, morda je kateri tudi dober, ali po večini delajo vsi isto: zapravljajo kmečki denar.)

Torej vidiš, dragi »Slov. Gospodar«, da Radič hrvatskemu kmetu res odpira oči in da hrvatski seljak skrbno pazi na svojega »popa«!

Velikanski požar v Račjah.

Deset poslopij popolnoma zgorelo. — Velikanska nevarnost za vso vas. — Ogromna škoda le deloma krita z zavarovalnino.

Račje, dne 15. maja 1923.

V torek dne 15. maja krog 17. ure popoldne je nastal pri posestniku Antonu Potočniku v Spodnjih Račjah vsled požarovanega dimnika ogenj, ki se je bliskoma razširil na stanovanjsko hišo, gospodarsko poslopje in hleve. V par trenutkih je bilo vse v plamenih. Vsaka rešitev je bila izključena, ker ni bilo takojšnje pomoči. Vsa poslopja so pogorela do tal. V svinjskem hlevu sta ostali dve svinji, ki sta s hlevom vred pogoreli. Vred vetra je puhnil plamen čez cesto, potok in par drugih poslopij na gospodarsko poslopje posestnika Stefana Kmetića, ki je bilo oddaljeno kakih 100 korakov. V par trenutkih je bila tudi stanovanjska hiša v plamenih in ogenj se je čimdalje bolj širil. Zajel je vsa poslopja posestnika Franca Marčiča in sosedu Josipa Pipenbacherja, katerima je bilo v kratkem času vse uničeno.

Vsled močnega vetra je bila v nevarnosti vsa vas. Ker je mnogo, zlasti gospodarskih poslopij kritih s slamo. Nadaljno nevarnost so preprečile požarne brambe, ki so prihitale od vseh strani na

pomoč. Poleg domačega gasilnega društva je prihitelo prvo mariborsko z novo avtoturbiško brizgalno, nadalje gasilna društva iz Podove, Hotinje vasi, Šikol. Hoč, Framia in Poljske vasi. Skupnemu naporu se je s pomočjo 8 ročnih brizgaln in močnejše mariborske avtoturbiške brizgalne po daljšem trudu posrečilo ogenj lokalizirati ter skoraj pri vseh gorečih poslopijih preprečiti udiranje stropa.

Nastala škoda je neprecenljiva. Zato, bog, so skoraj vsi po lastni krivdi le malenkostno zavarovani, tako, da je nesreča še hujša, ker so oropani skoraj vsega svojega premoženja.

Ob 19. uri je bila odstranjena vsaka nevarnost. Zunanja gasilna društva so odrinila na svoje domove; na licu mesta je ostalo samo domače društvo.

Mariborska avtoturbiška brizgalna se je ponovno izkazala. Z neverjetno močjo je metala po petih čevih ogromne množine vode na gorišče ter tako v največji meri pripomogla pri rešitvi akcije. Hvalažno prebivalstvo je brizgalno pri

mu je klonila glava, vedno bolj so se belili gosti temni lasje. Trdo ga je imeo in rad bi, da ne bi prišla sramota nad hišo, zato je iskal Pavleta, da ga pripelje prej kakor Alenka.

Pa ga je prej zaseglo pismo od sestre, kjer je pisala:

»Dragi brati! Pridi takoj ter vzemi Alenka. Pa bodi pameten in ne huduj se nad dekletom. Reva sama dosti trpi. Tvoja jeza bi jo spravila v obup in ne vem, če bi bilo kaj dobrega iz tega.«

To je Jalen vzdignilo. Lepega poznovesenskega dne je napregel v koleselj na vse zgodaj ter se odpeljal. Vozil je med praznimi njivami, pod obranimi goricami, mimo orjavelih gozdov, pa ni videl te počitkaželjne prirodne lepote. Koleselj je ropotal naprej in naprej in šele proti večeru se je vračal Jalen domov. Polg njegja je sedela Alenka blede, usahla, le še senca prejšnje, cvetoče, zlatolase Alenke.

Z zimo je legel mir nad Jalenovino, z zimo pa se je rodilo na njej tudi novo življenje. O Sv. Pavlu je bilo, ko je zavekal mali prvič krepko in čvrsto, in tudi njega so krstili za Pavleta. K Alenki, mladi mamci, je hodil Jalen ter jo pogladil po laseh, ker je videl, kako strahoma upira vanj svoje oči. Tudi vnučka je prijel za roke, a dete se ga je balo in je kričalo, da ga ni mogel utolažiti.

Pavleta, mladega očeta, pa še ni bilo od nikoder.

Minila je že zima in v gozdu za Jalenovino se je že oglašil škinkovec. Alenka se je odpravila takrat pod večer k studencu v gozdu. Solnce se je lovilo v vejah, ki so še gole molele od debla pa že sprolile svoje popke ter pripravljale

novi brstje, po tleh je že silila na dan mlada travica, vse je kazalo, da prihaja v deželo nova pomlad.

Alenka je sedla pri studenčku na malo hasto skalo ter se zadržala na oho stran, od koder je prihajal Pavle.

Da, tako je prihajal. Oko vedno uprto v njo, ki ga je čakala, klobuk postrani na črnih laseh, male brke zavite. Korak prožen in nagel, da je dahnila vsa kri v lice, da je bilo še bolj polno rdeče kakor navadno, roke se stegajo, da jo dosežejo čim prej ter jo privijejo na prsi v objem, ki jemlje sapo in je tako sladak.... In zdaj, dva, tri korake pred njo se ustavi, oči njegove jo zro vprašujoče in božajoče, ustna se mu odpirajo, da izgovore, njegove roke se razpne, da objamejo...

»Alenka!«

»Pavle!«

Glej, res je bil, ko je mislila, da je le zasanjala in ga gleda v sanjah. O, zdaj se nista mogla nagledati mladca, ne so dovolj objeti, ne se dosti poljubiti.

»Nunica Alenka!« se zasmije fant.

»Izgubljeni Pavle!« mu vrne ona.

»In najdeni, najdeni,« ji spet pristavlja.

Potem pa sta se objela ter odšla skupaj proti Jalenovini, da vidi Pavle svojega in svoje Alenke sina. A zaskrbelo ga je:

»In oče!«

»Ti si oče!« se zasmije Alenka in ga poljubi.

Res, da je Pavle oče in gospodar Alenka gospodinja, okrog njiju pa njuni otročki, ki jih pestuje srečni dedek, stari Jalen.

Pav. Fleré: Nunica Alenka.

(Narodna.)

(Koniec.)

Toda, klosterska prednica pa ji pravi: »Nikar, nikar tako, Alenka! Pozabi svojega dragega! Ubogaj ti očeta tvojeja in bodi bogata nevesta bogatega ženina.«

»Ne morem, ne morem!« odgovarja Alenka. »Oh, naj grem iz klostra, da grem svojemu Pavletu. Njega nočem nikdar pustiti in drugega ne morem ljubiti nikdar.«

Tedaj pa je ubrala častita mati prednica druge strune ter je govorila Alenki takole:

»Pa ljubi Jezusa samega! On sam naj bo tvoj ženin, ki ima pet krvavih svetih ran, ki je za te sveto kri prelil in ti sveti raj pridobil.«

Še hujše zajoka Alenka in odgovarja svoji teti tako:

»Oj, kako rada, rada bi to storila, ko je ta kloster tako lep, ko ste vse nune tako dobre. Pa dati bi me mora oča v kloster, ko sem bila stara sedem let in še nisem vedela, kaj je svet. Pa so me dali, ko sem jih stara že sedemnajst in sem že izvedela, kaj je ljubezen fantovska.«

Tako sta se menili Alenka in njena teta. Ta jo je puščala na vrtni, odhajala žalostna ter jo priporočala milosti božji, bratu Jalenu pa je pisala:

»Dragi brati! Težko nalogo si mi naložil, in ne vem, če ji bom kos. Prevdari, če je Alenkin fant za njo, ker deklet le nanj misli in zanj živi. Znabiti je tako božja volja.«

Jalen je bral ta pisma in klet ter odgovarjal na vsako pisanje:

»Torej naj bo nuna.«

IV.

A prišla je Alenka vseeno domov, in tu so ji nadeli ime »nunica«.

Vse poletje je ostala pri teti v klostru, jesen je že prisilila ljudi, da so pobrali s polja trud svojih rok. Tedaj pa je izginjala Alenka iz obraza kri bolj in bolj, poizgubilo se je z njega belo mleko, upadla je in porumenelo ji je lice. Tedaj je bilo nekoč, da sta se spet menili s teto, in da je šla ta kar hitro, da piše bratu Jalenu:

»Dragi brati! Svojo Alenka moraš vzeti iz našega klostra, ker se pri nas ne sme zgoditi kaj takega. Bog hoče, da dobiš v hišo potomca, razsvetli naj te milost božja, da si ne nakoplješ na hišo sramote ter si ne ogrešiš duše z grehom, da bi zametaval dete, po čegar žilah se bo pretakala tvoja kri.«

Oče Jalen je bral to pismo, blede je bil, omahoval je, strašno je zaklel, potem se je zamislil...

Od tedaj se je na Jalenovini vse izpremenilo. Tisto jesen Jalen ni bral v gorici, ni prešal v zidanci, ni točil in pokušal mošta. Žito je bilo omlačeno in zvejano, pa Jalen ni stopil v kašto, da bi ga meril. Venomer je hodil v kočjo za vasjo. Tam je živela stara Pavletova mati in jokala za sinom, o katerem ni bilo ne duha ne sluha od takrat, ko je odpeljal Jalen Alenka z doma. Kakor da se je vdrl v zemljo, tako je izginil Jalen je zapregel in se vozil v mesto in posvetu, poizvedoval in povpraševal, a nič ni izvedel. Vračal se je domov, vedno nje

odhodu okrasilo z zelenjem in cvetjem. Pri rešilni akciji se je ponesrečil mariborski požarnik g. Mošca. Direktni vodni curek nove brizgalne ga je zadel v levo oko in mu ga skoraj izbil, kar dokazuje, s kako velikansko silo brizga vodo. Ponesrečenemu je društveni zdravnik nudil prvo pomoč, vendar pa se bo moral zdraviti še v bolnici.

To je v kratkem času že druga katastrofa, ki hodi kričeč opomin vsem onim, ki zavarovalnine še niso današnjim razmeram primerno zvišali, pa tudi vsem občinskim odborom, da se pobri-
zajo za stanje vaških gasilnih društev, ki so po vojni skoraj popolnoma zaspala in bi bila potrebna temeljite reorganizacije, da zamorejo v slučaju potrebe izdatno priskočiti na pomoč. Ravno te katastrofe jasno dokazujejo, kako važnosti so dobra gasilna društva in zato je dolžnost vsakega posameznika, da jih, bodisi materialno, ali s sodelovanjem podpira po svojih močeh.

Obiskujte

mestni muzej

v Cankarjevi ulici. Odprt vsako nedeljo od 10.—12. ure. Vstopnina 1 dinar.

Dnevna kronika.

— Prevoz judenburških žrtev. Na odbor prihajajo dopisi za informacijo glede udeležbe pri izkopu žrtev v Judenburgu. Odbor naznanja, da se izkop v Judenburgu vrši brez vsakih posebnih svečanosti, ob večerni uri ob asistenci predpisanih uradnih oseb. Pri izkopu bo navzoč samo 1 odposlanec odbora, ki mora po predpisih potem tudi spremljati vlak, ki bo vozil rakve v domovino. Radi tega odbor priporoča, da oni, ki so nameravali oditi v Judenburg, to opuste. Ako pa hočejo prisostvovati izkopu, morejo to storiti le na lastne stroške.

— Okrožni zdravnik Slovenije že od novega leta ne dobivajo več svojih plač. Radi tega so okrožni zdravniki na svojem sestanku dne 13. tm. v Ljubljani enoglasno sklenili, da ukinejo z dnem 14. t. m. vsako uradno delovanje, torej tudi cepljenje koz, vse dotlej, da se jim izplačajo vsi njihovi postavno jim zadržani dohodki.

— Profesorji izstopijo iz državne službe. Škandalozno postopanje naše slavne radikalne vlade z državnimi uradniki in nameščenstvom glede plač, rodi vsak dan bolj žalostne posledice. Pravljajo se razne stavke uradništva in uslužbenstva, profesorji pa mislijo celokupno izstopiti iz državne službe. Pred par dnevi se je vršila v Beogradu seja proforskega združenja, na kateri se je razpravljalo o uspehu akcije za skupno odpoved službe. Do seje je prejele odruženje odgovore 84 pododborov, samo 6 pododborov še ni odgovorilo. Za izstop iz državne službe se je izjavilo 996 profesorjev (32 ravnateljev in 638 profesorjev, 65 ukaznih in 9 neukaznih učiteljev). Proti izstopu se je izjavilo 11 ravnateljev, 97 profesorjev, 4 ukaznih in 58 neukaznih srednješolskih učiteljev. Proti se je izjavili večinoma madžarski profesorji iz Vojvodine in to vlad političnih vzrokov. Ako vlada ne izboljša stanja, potem se izstop tudi praktično izvede.

— Nemški Schulverein pridno zbira prispevke za gradbo šol ob naši meji. V Gradcu je v enem dnevu nabral nič manj kot 37 in pol milijona kron. Nemci se povsod zavedajo velikanskega pomena teh bojnih organizacij germanizma, a mi? Naše obrambne organizacije, Ciril-Metodova družba, Jugoslov. Matica in druge jedva da životarijo. Skrajni čas je, da se zdramimo, sicer nam bodo zopet zrasli preko glave.

— Pedeželska društva, ki razpolagajo z gledališkim odrom in žele, da jih preko poletja poseti mariborski ljudski oder, naj se obrnejo tozadevno na pisarstvo, naj se obrnejo tozadevno na pisarstvo, naj se obrnejo tozadevno na pisarstvo.

— Gospodinj, vam to velja! Ostanite pri domačem blagu in zahtevajte pri trgovcu le testenine »Pekafete«. So najcenejše, ker se zelo nakuhajo.

— Grozna smrt matere. Dne 3. maja zvečer je prizadela elementarna sila vzorni in poštenu družini Valentina Lovrenčak v Zagaju pri Kostivnici pretresljiv udarec. Ko se je bližala huda ura, je spravljala mati svojo 5 letno hčerko in 8 letnega sina k počitku, sama

pa se je potem postavila poleg otroškega ležišča ter molila z njima rožni venec z željo, da bi bila obvarovana vsega hudega. Kar naenkrat udari v bomo kočico strela; mati je od strahu omedlela ter se zgrudila nezavestna na tla. Deček videč, da je slamnata streha v polnem žaru, skoči na noge in skuša pripraviti nezavestno mater na beg, toda zaman. V zadnjem hipu je še pograbil svojo sestrico in mater rožni venec, odklenil brzo vrata ter tekel k sosedu prosit, naj mu rešijo mamico. Preden so sosedje prišli na mesto nesreče, je bila usoda vzorne matere in žene zapečatená. Zgorela je in z njo vse imetje. Rešenega ni bilo ničesar. K vsej nesreči moža ni bilo tisti čas doma. Hodil je za zaslužkom, da pripori družini kruha, jo izkoplje iz težkih dolgov in pomanjkanja. — Iz ozirna na redko pretresljiv slučaj in veliko bedo prizadetih, prosimo vljudno usmiljena srca, da pripomorejo revežem z darovi, naslovljenimi na: Valentin Lovrenčak, v Kostivnici, pošta Podplat. — Ob priliki 80 letnice poš. Ivana Šverko iz Sv. Križa so nabrali v domačem krožku 550 kron za nesrečno družino Lovrenčak.

— Žrtve praznovanja. V Kunšenmar-
tonu je kmetica Jovana Kuna že dalje časa trpela na revmatizmu. Neko žensko ji je našetovalo, naj zakuri krušno peč, in ko bo peč primerno razgrela, naj se sleče in sede za pet minut v peč. Revmatizem bo izginil, kakor bi pihnil. Lahkoverna kmetica je našet ves dobesedno izpolnila. Zakurila je krušno peč, se slekla ter naga splezala v peč. Od grozne vročine, ki je izžarevala iz razbeljenega kamena, je dobila težke opekline, padla je v nezavest in predno so ji prihiteli domačini na pomoč, je bila že napol pečena in mrtva.

— Šestnajstletni zločinec in njegova 10-letna žrtev. Pred par dnevi se je zagovarjal pred sarajevskim okrožnim sodiščem 16-letni Risto Kovačević radi zločina roparskega umora in razbojstva. Dne 8. novembra 11. je zapazil pokvarjeni mladenci pri 10-letnem Smilju Topčajiču nekaj denarja, ki ga je imel ta od svojega očeta v svrhu nakupa živčca. Kovačević je zvalil dečka v nek gozd, češ, da mu bo pokazal star, v gozdu skrit top. Ko sta prišla v gozd, je dečka vrgel na tla ter ga začel daviti, dokler ni izgubil zavesti. Nato mu je s robcem zavezal vrat in mu odvzel ves denar, krog 200 Dinarjev. Deček se je čez nekaj časa zopet zavedel, zbežal domov ter povedal dogodek svojemu očetu. Oče je šel z dečkom takoj iskati zločince ter ga res kmalu našel in izročil sodišču. Kovačević je bil obsojen na 5 let težke ječe.

— Italijanska kraljica o hrvatskem jeziku na Reki. O priliki poroke italijanske princeze Jolande je prišla v Rim tudi skrbno izbrana in sestavljena deputacija žen in deklet iz Reke, da preda visoki nevesti poročni dar. Na Kviralu je bila deputacija sprejeta od italijanske kraljice Jelene, ki pozna Reko še iz prejšnjih časov. Med kraljico in deputacijo se je razvil sledeči razgovor: »Reka je,« — pravi kraljica, — »zelo simpatično, vešelo in prometno mesto.« — »Bilo je,« — pade v besedo Jolanda Gigante, — »toda sedaj ni več!« — Kraljica se nato obrne na drugi dve članici deputacije ter ju vpraša: »Na Reki se govori tudi hrvatski?« — Gospodična Caravanich ji odvrne: »Da, govori se, toda samo s služabniki in mlekaricami.« — »S finimi nasmejomi?« — Oče kraljice v hrvatskem jeziku: »Ali ste vi Rečanka? Ali ste me razumeli?« — Gospodična, vsa iznenađena, da sliši kraljico govoriti ta »barbarski« jezik, odgovori očitno vsa razburjena: »Da, razumela sem, Veličanstvo.« — Govori se, da je Castelli, ki je aranžiral ta poklon, skoraj znorel, ko je slišal ta zanimivi razgovor. »Italijanka« z Reke pa se je zaobljubila, da nikole ne gre več s kako deputacijo v Rim.

— Čarovniško maščevanje. Kakor poročajo poljski listi, je prišel nedavno v Lvov nek »čarovnik«, ki je priredil tam več predstav. Pri tem je rabil tudi jajca. Odšel je na trg, da bi kupil zopet nekaj novih. Pri neki kmetici so bila jajca kar za 100 mark dražja, kakor pri drugih. Čarovnik se je nekaj časa pogajal, ko pa je videl, da kmetica noče popustiti, se je hotel nad njo maščevati. Kupil je tri jajca, plačal zahtevano svoto ter odšel. Čez nekaj časa se je zopet vrnil ter zmerjal kmetico, da so jajca pokvarjena, da goljufa itd. V prepiru s kmetico

je vrgel jajce ob tla, in glej: v jajcu se je bliščal pristen 10 kronski zlatnik. Vsa osupnjena je kmetica zahtevala zlatnik, češ, da je njen, čarovnik pa je trdil, da je on z jajci kupil tudi zlatnik. Strl je na to še ostalih dvoje jajc in v vsakem je bil po en 10 kronski zlatnik. Čarovnik je pobral zlatnike ter odšel. Kmetica je vzela košaro ter odšla v bližnjo vežo, kjer je razbila vsa jajca, a v nobenem ni bilo več — zlatnikov.

— V vlaku pobesnel. V pefek zvečer je pobesnel v nekem osebnem vlaku tik pred prihodom na zagrebški kolodvor 19-letni Josip Vadjon, kmečki sin iz Ludbrega. Pred več kakor enim letom ga je ugriznil nek pes, vendar pa neznatni rani ni posvetil nobene pozornosti. Čez leto dni so se pojavili znaki stekline. V četrtek ponoči je zbesnel doma ter začel griziti posteljno opravo. Spravili so ga na vlak, da bi ga prepeljali v bolnico. Med vožnjo je dobil zopet hud napad besnosti in je tik pred prihodom v Zagreb v strašnih mukah umrl.

— Pretkana ciganka. Pred sodiščem v Velikem Bečkereku se je zagovarjala že dni že priletla ciganka Lenka Jovanovič. Pred dobrim mesecem je prišla v stanovanje trgovca Slovakiša v Velikem Bečkereku, v času, ko je bila žena sama doma. Prosila jo je za podporo, češ, da se vrača iz Madžarske. Takoj na to je izvlekla iz žepa neko knjigo, jo pred začudenju trgovko parkrat prelistala, ter ji pri tem ostro gledala v oči. Trgovka je kmalu na to izgubila vsako zavest — bila je hipnotizirana. Ciganka je na to mirno pobrala iz stanovanja vse, kar ji je prišlo ter odšla. Ko se je trgovka čez par ur zopet zavedla, je spoznala, da je popolnoma oropana. Sodišče je prisodilo ciganki za njeno »umetnost« 4 leta težke ječe.

— Madžarski špijon pred sodiščem. Pred novosadskim sodiščem se je pred par dnevi zagovarjal Aleksander Bruder radi špijonaže v korist Madžarske. Bil je poslan iz Madžarske, da bi pri nas špijoniral ter sproti poročal na Madžarsko. Zlasti je imel nalog, da študira razmere v naši vojski, vrste orožja, ter da dobi načrt za novi model strojne puške, ki se uvede v naši vojski. Ta model bi moral poslati v Segedin. Ker pa je bil ta špijon poleg tega tudi nevaren tuji lastnik, so mu v Sobotici prišli na sled. Obsojen je bil na sedem let težke ječe.

— Proti Janezu Nepomuku. Češke svobodomske organizacije so izdale oklic, v katerem pozivljajo svoje pristaje, da naj ne slavi praznika sv. Janeza Nepomuka (dne 16. tm.), zato pa naj praznujejo dan smrti Jana Husa (dne 6. julija).

— Zarota zoper Stambulskega. Iz Sofije poročajo, da je vlada odkrila obširno zasnovano zaroto zoper ministrskega predsednika Stambulskega. Svak bivšega ministra Todora Aleksandrova, ki je zasnoval atentat, je pobegnil v inozemstvo. Aretiranih je bilo več oseb, ki so bile vpletene v nameravani atentat, med njimi tudi urednik »Hindene«.

— Fašistovski dvoboji. Pariški »Intransigent« poroča iz Milana: Kljub ostri prepovedi s strani glavnega odbora fašistovske stranke se dogaja vedno več slučajev dvoboja med lokalnimi voditelji fašistovskih organizacij. Sedaj je moral nastopiti proti dvoboju sam Mussolini, ki je zažugal z ostro kaznijo.

— Krupp in njegovi ravnatelji obsojeni. Radi svoječasni dogodkov v Kruppovi tovarni v Essenu, kjer se je izvršil upor proti francoskim zasledbenim oblastem, se je pred francoskim vojaškim sodiščem vršila te dni razprava proti Kruppu in 9 njegovim ravnateljem. Krupp je bil obsojen na 15 let ječe in 100 milijonov globe. Tudi vsi njegovi ravnatelji so bili obsojeni na 10—20 letne ječe in več sto milijonov globe. Sodbe so bile izrečene soglasno.

— Svetilka s hladnim plamenom. Glasom vesti pariških listov je izumil inženier Riesler novo vrsto električnih svetilk, ki ne razvijajo nikake toplote, kakor dosedaj. Dognano je namreč, da se porabi pri došedanjih električnih žarnicah 70 odstotkov toka za toploto, a le 30 odstotkov za svetlobo. Na podlagi tega je konstruiral inž. Riesler novo vrsto žarnic, ki ne razvijajo nikake toplote, pač pa dajejo pri manjši uporabi toka mnogo večjo svetlobo.

— Mussolini — žid? Češke Slovence prinaša senača informacija, da je Mussolini po rojstvu žid. Njegovo pravo ime je baje Beniamin Moischel, a njegova

soproga je tuji židovskega rodu in se imenuje deklica imenovala Reja.

— Senzacionalna goljufija na newyorskem borzi. Na newyorskem borzi so odkrili te dni velikansko goljufijo. Borzni agentje so v zadnjem času dobili krog dvesto nalogov za sklepanje borznih kupcij. Vsakemu nalogu je bil priložen tudi ček. Par dni pozneje se je dognalo, da so vsi čeki, v skupni vrednosti nad 3 milijone dolarjev, ponarejeni. Preiskava je ostala doslej brezuspešna.

— Cene časopisja v sovjetski Rusiji. So v zadnjem času zopet znatno poskočile. Posamezna številka »Izvestija« in »Pravda« stane 2 milijona rubljev.

— Ognjenik Etna se probuja. Kakor poročajo iz Katanije v Siciliji, je prišel ognjenik Etna v zadnjem času zopet živahno delovati. Pred par dnevi je začel bruhati debelo kamenje in ogromna množina lave, vendar pa za okolico ni nevarnosti. Bruhajoči ognjenik nudi zlasti ponoči krasen prizor.

— Nesreča pri vojaških vajah. V nekem mestu na Italijanskem so imeli vojaški vaje s strojnimi puškami. Ko se je neka puška pokvarila, je hotel službojuči častnik puško pregledati. Komaj pa je stopil v bližino, je puška začela zopet funkcionirati. Častnik se je zaletel od 80 krogelj, zgrudil mrtve na tla.

— Fašisti med seboj se nič kaj dobro ne razumejo več. Njihovo toli poveljevano disciplino so začeli prvi rušiti voditelji sami, in naravno je, da so sledili voditeljem tudi ostali pristaje. Mussolini je imel mnogo opravka z raznimi dvoboji med fašistovskimi voditelji, sedaj pa se mu puntajo kar cele fašistovske garnizije. V Raimondo se je vršila nedavno neka slavnost, pri kateri je župan mesta izročil fašistovskemu poslanecu Torreu nek spominski album. Poslanec Torrea je v svojem zahvalnem govoru obsojal fašiste, ki kršijo disciplino ter hočejo uvesti v fašizem neke nove ideje in struje. To je dalo pristajem fašistovskega župana povod, da so napadli poslanca Torrea in njegove pristaje. Iz slavnosti se je razvil pretep, ki je ponehal šele, ko jo je poslanec Torre z brzovlakom odkuril. Na bojišču je ostalo več lahkih in težkih ranjenecov. Ta znamenja fašistovske discipline pač malo kažejo na to, da bi ostal fašizem v Italiji na vladni vsaj trideset let, kakor je izjavil Mussolini na prvi seji zbornice pod njegovim ministrom.

— Avstrijski kadilci se puntajo radi previsokih cen tobanih izdelkov. To pa se ne opaza samo v ogorčenih izjavah kadilcev, temveč tudi pri računih monopolne uprave. Na razpravi o proračunu je konstatiral predsednik avstrijske monopolne uprave, da konzum tobaka od meseca do meseca pada. Napram dohodkom v decembru lanskega leta v znesku 200 milijard izkazuje uprava v mesecu januarju samo 101 milijardo, v februarju 110 milijard, a meseca marca samo 105 milijard kron dohodkov. Sedaj si finančni odbor beli glavo, kako bi zopet zvišal konzum tobaka ter tako prišel do lepših milijard. Sliče se lahko pripeti v časoma tudi našim finančnikom, če bo tobak še nadalje tako slab in pri tem vedno bolj drag.

— Nameravani atentat na avstrijskega ministrskega predsednika. Avstrijski ministrski predsednik dr. Seipel je govoril dne 10 tm. na zborovanju svoje stranke v Solnogradu. Policija je pravočasno doznala, da nameravajo tamonjni komunisti ob tej priliki izvršiti na njega atentat. Aretirani so bili trije komunisti, ki so v pogovoru izjavili, da Seipel Solnograda živ ne bo več zapustil. Pri enem so našli samokres s šestimi naboji. Vsi trije so bili oddani sodišču.

— Grozen zločin blazneža. Na trgu v Kecskemetu na Madžarskem je prišel slaboumni 22-letni kmečki sin Pavel Hejas s puško v roki ter začel streljati na ljudi, ki so bili na trgu. Zadel je polnojskega stražnika, ki je bil na mestu mrtve ter tri kmetice, ki so jih morali težko ranjene prepeljati v bolnico. Na petu v bolnico je ena umrla. Predno so blazneža obvladali, je ranil še 11 oseb.

Naša morska obala od 600km je brez obrambe! Snujmo 'Jadransko Stražo'!

Dopisi.

Obmejno planinsko gledališče je otvoril 6. t. m. pri Sv. Duhu na Ostr. vrhu. Prospekti krožke. Delo je izvršil s pomočjo domačega učiteljstva ruski kape-tan Gamolkov brezplačno, za kar mu gre vsa čast! Gledališče z odrom je prostorno in prav udobno. Po otvoritvenem govoru vodje Ernesta Vranca se je predstavljala »Rodoljub iz Amerike« z godbo in petjem. Vse vloge so bile dobro rešene, naši obmejni rodoljubi so kar tekmovali med seboj. Ga. Šantlova, gđ. Duhova, Lepova in Kramplova, kakor gg. Vali-šer, Polhar, Vranc, Grahor, Krampil, Seš-nik, Vreže, kakor tudi g. Gamolkov in vsi drugi so storili, kar je bilo v njihovi moči. Seveda je nehalnost plačilo sve-ta! Mariborski planinci, katerih je bilo mnogo, se prireditve niso udeležili. Tudi nekateri domačini ovirajo delo agilnih prosvetnih delavcev tu ob državni meji. Ni se torej čuditi, da je gmotni uspeh slab. Vključ temu, vrlo naprej po začrtani poti za procvit ljudske omike in na-rodne prosvete na najskrajnejši točki na-še domovine!

Otvoritev sezone v Rogški Slatini. Dasi je začetek poletne sezone pri nas oficijelno že 1. maja, se je tudi letos šele do desetega nabralo dovoljno število gostov, da je zdaj možen popolni se-zonski obrat. Stiri najstega je prispela tudi godba, in sicer letos prvič, ljub-ljanske divizije, ki jo bo osebno vodil g. dr. Čerin. Ni treba poudarjati, da je Slatina, zdaj prenovljena tudi tam, kjer lani se ni bilo mogoče, letos ob preugodnem vremenu dvojno krasna. Kakor v začetku zdraviliške dobe vsako leto, od-kar je to sijajno podjetje v naših rokah, je tudi letos posebno število zastopana slovenska družba, sestoječa osobito iz kistih (drž. uradnikov in drugih javnih nameščenec, častnikov in duhovnikov), ki hočejo opraviti svoje zdravljenje, še dokler imajo pravico do polovičnih olaj-šav in popustov zgodnje sezone.

Podoba pri Račjem. Dne 13. maja je priredilo tuk. gasilno društvo veselico v gostilni Lašič, katero je posetilo med drugimi tudi več Sokolov iz Sv. Marjete n. Dr. p. Ker so se Sokoli zadržali mir-no, kakor zahteva sokolska čast, so bili na potu klerikalnemu kandidatu ozir. a-gentu Srnkotu iz Rač. Začel je napadati navzoče Sokole ter jim stavljal vprašanja, kakor: kaj je bilo bolj potreba v Sv. Marjeti, Sokole ali boljše ceste. Seveda je dobil na vsako vprašanje primeren od-govor. Kakor sem slišal iz govora g. Srnkota, si je strl vzmet pri svojem ko-feslju, ko se je peljal na sokolsko vese-lico v Sv. Marjeto dne 6. maja. Čudno se mi zdi, da je bil g. Srnko na eni strani na sokolski veselici, na drugi strani pa vdriha čez nje. Drugič g. Srnko politizi-rajte in sprašujte bolj neumne ljudi kaj je Sokol, na primer Vaše backe, kaj je Orel, ker tega Vi še sami ne veste. Vem, g. Srnko, ako bi ne bilo v Rusijo tako daleč, bi gotovo šli k boljševekom, pri klerikalcih Vam je spodletelo, pri dru-gih strankah ste pa že tako bili povsod! Pa poizkusite! Ker je Sokol vsak naro-den, zato Vas bode v oči, ker nobeden ni klerikalci v začetku vojne: »Nieder mit Ser-bien« kakor Vi. Drugič kadar greste spet na kakšno veselico politizirajte, si pa povabite g. Žebota, ki zna dobro prijaviti. Od njega se lahko še marsikaj manite!

Slov. Bistrica. Nabavljalna zadruga državnih uslužbenec in upokojencev r. z. z. v. Slov. Bistrici ima izredni ob-čni zbor v soboto dne 26. maja t. l. ob 17. uri pop. v prostorih davčnega urada. Dnevni red: 1. Sprememba pravil v smi-slu dopisa Saveza. 2. Slučajnosti. Ako bi v tem času ne bilo prisotnih zadostno število zadrugarjev, vrši se pol ure ka-sneje istotam občni zbr. z istim dnevnim redom, ki je sklepčen ob vsakem številu prisotnih zadrugarjev.

Sv. Lenart v Slov. gor. Dne 10. maja t. l. je nastal v tovarni Josipa Piricha pri Sv. Lenartu požar, ki je upepelil stanovanj-sko poslopje ter vso veliko tovarno za-ustavil in tovarno za lesno industrijo. Josip Pirich je napravil iz popolnoma zapuščenega svojčasa Anton Mravljakove u-snarne moderno tovarno za usnje ter postavil zraven nje še veliko žago. Stal-ne velike adaptacije so bile vzrok temu, da je vedno odlagal s prenovljenjem kro-va na stanovanjskem poslopiju, kateri je bil še od poprej le slaminat. To je bilo njemu v nesrečo. Velik vihar, ki je raz-

sajal celo noč od 9. na 10. ter tudi celi dan dne 10. t. m., razvel je iskrico, ki je pri-letela iz dimnika stanovanjskega poslop-ja, na slaminati strehi tako, da je po krat-ki časi bila vsa streha v ognju. Kljub temu, da se je to zgodilo ob pol 8. uri zjutraj in da so bili delavci v tovarni, se pri velikem viharju ogenj ni dal več udušiti. Čez kake četrte ure so dosegli plameni že ne daleč od tega poslopja stoječo žago, in kako uro slej je začela goreti tudi tovarna sama. Pri tej priliki se je žalostno izkazala naša domača po-žarna bramba. Pokazala se je kot popol-noma nezmogoča in nesposobna za naloge, ki jih je prevzela. O kaki disciplini sploh ni bilo govora. O kaki razdelitvi dela še manj. Eno uro je trajalo, predno je za-čela delovati brizgalnica, čeravno stoji tovarna tik ob Velki. Upajmo, da bode vodstvo požarne brambe uvidelo, da ne gre naprej zabranjevati drugim iz nem-skonacionalnega šovinizma vstop v dru-štvo, sam pa biti popolnoma nedorastel za velikanske odgovornosti. Zraven ve-like škode, ki jo trpi lastnik tovarne vsled požara, je ostala cela vrsta delav-cev za enkrat brez kruha. Kakor se sliši, namerava lastnik tovarno zgraditi iznova.

Šmarjeta n. Dr. polj. Dne 6. maja je priredilo tuk. Sokolsko društvo veselico z javno telovadbo članov in naraščaja. Sodelovali so tudi maribor-ski člani in članice ter tujski ženski na-raščaja. Telovadba je močno vplivala na tukajšnje občinstvo, koje je z navduše-njem sledilo posameznim točkam. S to prireditvijo se je sok. misel še bolj uko-reninila in razširila. Društvo se najiskre-neje zahvaljuje vsem udeležencem, po-sebno pa marib. in tujskim telovadcem in telovadkam, ki so prihiteli kljub pro-metnim težkočam iz daljine in se ude-ležili prireditve. Zdravo! Odbor!

Iz Savinjske doline. Dodatno k do-pisu pod tem naslovom in objavo gosp. Kiffmanna, lastnika tvrdke »Luna« v Mariboru z dne 13. t. m. v št. 107 nam po-roča naš dopisnik, da se pri njem kakor pri mnogih drugih trgovcih njegov sin nikakor ni opravičeval, da bi ne znal slovenski. Povdarjamo samo, da je gosp. Kiffmann imel po 5. letih obstoja Jugo-slavije vsekakor zadosti časa dati svo-jemu sinu prilike, se naučiti slovenskega jezika, osobito pa, če je imel namen svo-jemu sinu poveriti mesto potnika, ki naj pri slovenskih trgovcih, za jugosloven-ske dinarje zbira naročila. Tvrdka v Ju-goslaviji in če je ta tudi nemška, naj ima vsaj toliko spoštovanja napram slo-venski večini, da si nastavi potnika Slo-venca, ker je prvi pogoj potnika, ki ob-iskuje slovenske trgovce, da zna za pred-mete, katere ponuja slovenskemu trgov-cu, tudi slovenske izraze. Ali naj se mor-da trgovci radi potnika, ki ne razume slovenski jezik, uči nemško? Po petih letih osvobođenja je pa tudi vsako tako opravičevanje neutemeljeno. Potnikom, ki prihajajo iz Dunaja in drugih nem-skih krajev, kaj takega ne štejemo v zlo, pa še teh je mnogo, ki se posluž-jejo jugoslovenskega jezika, torej lahko vsaj toliko zahtevamo od vsakega naše-ga trgovca, tudi če je Nemec.

Šmarje pri Jelšah. (Tatvina.) Poses-niku Josipu Grafu pri Sv. Mihaelu, obč. Sladka gora, je doslej neznan zlikovec vlomil dne 8. maja med pol 11. in 12. uro popoldni v zaprto stanovanje ter mu ukradel razne obleke v skupni vredno-sti 5487 kron. Orožništvo je uvedlo pre-iskavo, ki pa je doslej ostala brezuspešna.

Vitanje. Naša Narodna čitalnica je ustanovila za svoje člane kakor tudi za nečlane svojo knjižnico ter razpolaga že z lepim številom raznovrstnih knjig. Da se je mogla ta, za naš kraj prepotrebna knjižnica ustanoviti, je v prvi vrsti za-sluga Kluba naprednih akademikov v Celju, ki nam je daroval res dragoceno zbirko najrazličnejših knjig. Za ta veli-kodušen dar se mu odbor tem potom najprisrčneje zahvaljuje. Knjižnica je nastanjena v šolskem poslopiju ter po-sluje ob nedeljah in praznikih dopoldne. Prijatelji dobre knjige iz Vitanja in najbližje okolice se prijazno vabite, da se knjižnice v obilni meri poslužujete, kajti le takrat bo ista dosegla svoj zvi-šeni namen, namreč širjenje omike in iz-obrazbe med našim preprostim narodom.

Naročajte
Jadransko Stražo!

JDS.

TAJNIŠTVO DEMOKRATSKE STRANKE V MARIBORU za oblast-no organizacijo stranke in za Maribor je odslej stalno v Cankarjevi ul. št. 1, pritično. Tam so tudi klubski lokali za seje strankinih organizacij in za sestanke strankinih pristašev. Tam naj oddajajo člani stranke vse svoje želje, zahteve, prošnje itd. Tam so na vpogled volilni imeniki za Maribor. Uradne ure so od 8.—12. ure dopold, ter od 16.—18. ure popoldne.

Tajništvo demokratske stranke v Mariboru ima telefonsko štev. 337.

Zbor zaupnikov JDS za šmarsko-ro-gaško-kozjanski okraj se je vršil v če-trtek 10. t. m. pri Ferlineu v Šmarju. Bil je jako dobro obiskan. Ustanovila se je okrajna organizacija za celi bodoči srez s sedežem v Šmarju. Odbor sestoji iz vseh predsednikov in tajnikov obstoječih kraj. organizacij stranke, ter začasno iz zaupnikov v onih krajih, kjer organizacij še ni. Predsednik organizacije je dr. San-dor Hrašovec iz Šmarja, tajnik Ant. Malgaj iz Zibike. Sklenilo se je, da se poleg obstoječih 7 organizacij ustanove v okraju v kratkem organizacije v Me-strinju, Slivnici, Ponikvi, Zetalah, Ko-strivnici, Št. Petru in Pilštanju. Zaup-niki so se odločno izrekli za združitev naprednih sil, za širjenje naprednega tiska in za razširjenje kulturne organi-zacije.

Krajevna organizacija JDS v Šmarju pri Jelšah je imela v četrtek 10. t. m. po okrajnem zboru zaupnikov svoj občni zbor. Izvolil se je sledeči novi odbor: predsednik dr. Sandor Hrašovec, podpred-sednik Franc Počkar, pos. v šmarski o-kolici, tajnik Ant. Kunej, blagajnik Fer-do Pustek; odborniki so: dr. Slavko Šu-menjak, dr. Srečko Rupnik, preglednika Oton Štepič in Štamberger, delegat dr. Sandor Hrašovec, namestnik Štamber-ger. Organizacija bo svoje delo poglobi-la in pritegnila zlasti tudi okolico. Pre-pričani smo, da bo pod novim vodstvom uspešno njeno delo!

Tedenski pregled

za naročnike »Narodnega lista«.

Petek, 11. maja: Verifikacijski odbor je v znamenju radikalno-klrikalno-muslimanske zveze razveljavil demo-kratsko listo za Črno goro kljub prote- stom demokratskih zastopnikov, da je to proti zakonu. Radikalci in klerikalci se poslužujejo najhujšega nasilja, samo da bodo zmanjšali moč demokratov, ki jim povsod gledajo in stopajo na prste. — V zunanem ministertvu so bile danes pod-pisane konvencije glede solunske luke, kjer dobi naša država prosto pristani-šče. — V Sv. Lenartu je pogorela več-raj tovarna usnja in parna žaga. Škoda znaša 20 milijonov.

Sobota, 12. maja: Na današnji seji ministrskega sveta se je vlada posveto-vala, kako bi zakrila izdatke za volitve, ki so jih potrošili radikalci za svojo agi-tacijo in kupovanje glasov. Prekorčili so proračun za eno milijardo dinarjev, radi česar se bodo morali zagovarjati pred narodno skupščino. Izgleda pa, da bodo klerikalci te izdatke v znamenju radikalno-klrikalne slogve brez ugovora potrdili. — Verifikacijski odbor je da-nos dokončal svoje delo. Seja narodne skupščine bo sklicana za ponedeljek ali torek.

Nedelja, 13. maja: Z Radićem in dr. Korošcem sklenjena pogodba dela radi-kalcem velike preglavice. Enkrat jo priznavajo, drugič pa zopet zanikajo, ker se boje upora v lastnih vrstah. Zato tudi vlada še vedno ni na jasnem, ali naj pogodbo izvrši ali ne. Izkopati se hoče z novimi »pogajanjci«. — Kraljica Marija se je danes vrnila s svojega po-tovanja po Dalmaciji v Beograd. Narod je svoje kraljico povsod navdušeno sprejel.

Ponedeljek, 14. maja: Radić je postal razen dr. Korošca, kateremu je dal nove instrukcije, v Beograd še druga dva de-legata, da vprašata radikalce, kaj je s pogodbo. Če je ne mislijo izvršiti, bo Radić prišel v Beograd in razgal vlad-o, ker bi radikalci potem ne imeli več večine in tudi klerikalci bi morali dru-

gače plesati, kakor sedaj. Pašić je dele-gate zopet »potrošale«. Dr. Korošec je poročal svojemu in turskemu klubu o poveljih, ki mu jih je dal Radić. Za en-krat morajo klerikalci in Turki še podpi-rati Pašića in radikalce.

Torek, 15. maja: Danes dopoldne se je pričela seja narodne skupščine, na ka-teri se je razpravljalo o poročilu verifi-kacijskega odbora. Seja, ki je trajala do 2. ure zjutraj, je bila zelo voharna. Demokratski govorniki, zlasti Davidović in Pribečević so iznesli dokaze o radi-kalskem nasilju o volitvah, o odpušča-nju uradnikov in invalidov, o podkupo-vanju volilcev in drugih kršitvah za-kona, ki jih je zagrešila radikalna vlada. Radikalni ministri niso mogli ovreči o-čitkov ter so se bali preiskave, ki jo je zahteval Davidović. Klerikalci in muslimani so po nalogu Radića vedno podpi-rali radikalce in s svojim plašcem po-krili in odobraval vsa radikalna na-silja, ker upajo, da bodo za to dobili kak ministerski stolček ali vsaj par upljivih mest v Sloveniji.

Ženski vestnik.

4. redni občni zbor Marib. ženskega društva se je vršil v ponedeljek 7. t. m. ob 20. uri v mali dvorani Nar. doma ob razmeroma lepi udeležbi. Predsednica za Maistrova je v pozdravnem nagovoru o-črtala cilje društva ter pozvala navzoče, da strnejo vrste v delu za dobrobit naše države, ki preživlja tako težke čase. — Predvsem se naj žena posveti delu za mladino, bodisi kot mati, da jo vzgaja v pravi duhu, bodisi kot članica organi-zacije, ki ima v programu skrb za zapo-stavljeno, revno dečo. Ga. predsednica je pozvala zlasti sestre Srpkinje in Primor-ke, da se aktivno udeležijo dela v društvu. Iz tajniškega poročila je bilo razvid-no, da je društvo zbralo v prid otroške bolnice kraljice Marije v preteklem letu 103.944 Din. 54 p. Zahvala gre zlasti za-vednemu učiteljstvu, ki nam je poslalo nepričakovano lepe zbirke. (Iz okrožja Mariborske oblasti se je odzvalo druš-venemu pozivu 84 šol). Tudi šolska vod-stva v Mariboru so lepo podprla akcijo za otroško bolnico. Izmed občin je daro-vala največ Ljutomerska (5.000 Din.), od denarnih zavodov mariborska Posojilni-ca (5.000 D.), od veleindustrijev g. dr. Pipuš (tudi 5.000 D.). V splošnem pa je bila svota zbrana večinoma po manjših prispevkih. Zlasti lepo zašlugo si pa je pridobilo Marib. slov. obrtno društvo, ki je postavilo v ta namen na lanski obrtni razstavi kmečko koč, ki je nesla nad 14.000 Din. Za svojo društveno blagajno je sprejelo društvo meseca septembra m. l. od ministrstva soc. politike 10.000 Din. Vsled te znatne pomoči je društvo razdelilo precej podpor. Očarovanec so bili revne žene, dijaki in otroci. Nekemu revnemu dijaku priskrbi društvo redno mesečno podporo. Podružnici »Pomladka crvenog krsta« je društvo pripravilo po k ustanovitvi in je na obč. zboru ponovno priporočalo organizacijo materam, ki imajo otroke v šoli. Z narodnim ženskim savezom je v stalni zvezi. Na 3. ženskem kongresu v Ljubljani se je društvo po svoji zastopnici udeležilo razprav o zboljšanju socialnega položaja nezakonjskega otroka. Narodni ženski savez v Beogradu je podprl vsako našo prošnjo, ki smo jo uposlale. Ob priliki poroke Nj. Vel. kralja je sprejelo društvo častno po-ziv, da imenuje dve gospodični, da se kot zastopnici kraja udeležita kraljeve poroke. Našemu pozivu so se odzvale gđ. Milka Glaserjeva iz Ruš in gđ. Gra-sselli. Društvo je sodelovalo pri spreje-mu raznih bratskih društev v Mariboru. Končno je še omenila tajnica, da je spre-jel Narodni ženski savez, (katerega član je od ustanovitve tudi Mar. žensko dru-štvo) največje odlikovanje in priznanje s tem, da je Nj. Vel. kralj Aleksander imenoval predsednico Saveza go Danico Hrističevo za prvo dvorno damo Nj. Vel. kraljice Marije. Tajniškemu poročilu je sodelo poročilo blaginjske, iz katere-ga je bilo zlasti razvidno, kako so bile podpore razdeljene. Za predsednico Ma-riborskega ženskega društva je bila po-novno izvoljena ga Maistrova — v odbor so vstopile deloma prejšnje odbornice deloma nove. Kot zastopnica sester iz Srbije je bila izvoljena ga Ljubica H. Miladinovičeva, kot zastopnica Primor-ke Peričeva in Ribaričeva. Razven tega so v novem odboru gospe in gđone: Z. Brišnikova, M. Čepičeva, O. Čvante, M.

Koroša, A. Kozuhova, Z. Kranjčeva, J. Levstikova, I. Lipoldova, M. Majcenova, M. Planinšekova, A. Stupca, M. Zakrajšekova. Z dovoljenjem Jugoslovanske Matice bo imelo društvo v bodoče določene uradne ure v prostorih Jug. Matice.

V varšavski vinarni.

Varšava, 3. maja 1923.

Opoldne sem imel pred kratkim svoje nastopno predavanje na varšavski univerzi. Zvečer istega dne smo s profesorji filozofske fakultete imeli banket. Pili smo liker in pivo in vodo. Proti polnoči smo odšli v vinarno Fuggerjevo na staromestnem trgu.

Poljska nima vina; pred vojno so se v Varšavi pila vina krimska in kavkaška ali tudi »vengierska« (ogrška), kakor v Galiciji, in francoska. Zdaj se po trgovinah z vinom, ki jih je prav malo, dobe francoska (in morda ogrška) vina, seveda v steklenicah. To so samo fina desertna vina, ki se pijejo iz malih »keliškov«; steklenica (1/4 litra) stane kakih 70 Din.

Kako pa je potem bilo v vinarni Fuggerjevi? Stare zidice, s stene gleda stara Varšava; videla je že cele dolge generacije pivcev. Zakaj to vasko podjetje je bilo zasnovano l. 1610; zasnovali so ga bavarski Fuggerji in v tej rodbini je vinarna ostala do današnjega dne. — Fugger hrani vina, več sto let stara, in je v vsej Varšavi znan.

Izpili smo eno steklenico vina in par steklenic »mioda« (meda), izvrstne, malo alkoholne pijače, ter šli — trezni domov.

Kaj poretiko k temu ljutomerski in mariborski vinski trgovci in pivci?

Dr. Fr. Ilešič.

Narodno gledališče

Repertoire:

Sreda, 16. maja. Ubijač, C (kuponi).

Četrtek, 17. maja. Zvesti tovariš. B.

Petek, 18. maja: Zaprt.

Sobota, 19. maja: Faust, izv. gostovanje g. Balabana, (bariton) g. Sowilkega (tenor) g. Zathega (bas) članov ljubljanske opere.

»Ubijač«. Opozorjamo na današnjo predstavo »Ubijač«, ki se vrši zadnjič v sezoni, in ki je dosegla pri vseh dosedanjih prizorih celotno lep uspeh. Je to ena najboljših dramskih predstav letošnje sezone in zasluži čimveč pozornosti. Drame so igrali v Parizu neprenehoma preko 300 krat in pozneje na Angleškem preko 500 krat. Danes je »Ubijač« jako popularno delo vseh večjih gledališč. Predstav se vrši za ab C in kupone, kjer je še več prostorov na razpolago. Obenem javljamo, da se vrši »Ubijač« izjemoma ob 19 in pol in ne ob 20, uri kot druge predstave.

Gg. abonement. Pri sobotni nepreklicno zadnji predstavi »Fausta«, kjer bodo gostovali odlični gostje ljubljanske opere, imajo vsi gg. abonenti sledeče pogodnosti: Kdor izmed gg. abonentov se izkaže pri dnevni blagajni s tozadevnim abonentsko legitimacijo, dobi kjerkoli hoče prostor z 40% popustom. Gg. abonenti naj čimprej posežejo po vstopnicah, najkasneje pa do petka popoldne, ker bo zanimanje za to gostovanje gotovo izredno veliko.

Zanimivo gostovanje. V soboto nas ponovno posetijo v »Faustu« odlični gostje ljubljanske opere in sicer g. Balabana (bariton), g. Sowilski (tenor), g. Zathegy (bas). Kdor je videl predstavo »Fausta« s temi gosti prvič, temu ostanje ta predstava neizbrisna v spominu. Nedvomno je bila to ena najlepših in najboljših glasbenih predstav letošnje sezone. Opozorjamo, da je to zadnja predstava »Fausta« v sezoni.

Iz gledališke pisarne. Izgubila se je s strojem pisana knjiga »Ubijač«. Najditelj naj jo blagovoli proti nagradi vrni ti v gledališki pisarni.

Mariborske vesti.

Maribor, 16. maja 1923.

Impozanten »Stankovičev« koncert.

Sinočnji koncert beograjske pevske družine »Stankovič« je bil za naše mesto dogodek, ki nam ostane še dolgo v spominu. Navdušen sprejem na kolodvoru je poživel in razvnel zanimanje za bližajoči se večer srbskih pesmi v Goltzovi dvorani. Okrog 20. ure je bila velika dvorana natlačeno polna. Vse, kar v Mariboru čuti jugoslovensko, je hotelo biti zastopano na »Stankovičevem« koncertu. Pristrčno slavnostni značaj je dobila sama koncertna dvorana. Ospredje je bilo mično okrašeno; nad zelenjem in cvetjem je vabila oči velika trobojnica v državnih barvah, raz nje pa je slikala najvišjega »Stankovičevega« zaščitnika in prvega državljana naše domovine, Nj. Vel. kralja Aleksandra zrla po krasno razsvetljeni dvorani. Sprednje prostore na galeriji so zasedle dame v narodnih nošah; ta pestra skupina je bila v ljubkem skladu z dekorativnim ospredjem. Vso dvorano je prevevalo pristrčno razpoloženje. Ko so pevke in pevci stopili v dvorano, je završal vihar navdušenja. Burno ploskanje je potem spremljalo točko za točko. Vse oči so strmele in dirigenta g. Biničkaga, ki je mirno in dostojanstveno izvajal iz zbora divne, izborne šolane glasove. Za uvod je zbor zapel slovensko himno »Naprej zastave Slave«, čije avtor je bil — slučajno — prvi slovenski skladatelj, ki je nekoč deloval skupno s »Stankovičem« v kraljevskem Beogradu. Nato so sledile Mokranjčeva skladbe; njihovi glasovi so vzbujali nežna lirčna občutja, vzkipele tučtam v močnejšo epičnega pripovedovanja in se umirili v tihih modulacijah, polnih praslavanske melanholije, ki nas zbližuje z dušo Orienta. Občudovali smo lepoto južnosrbskih in macedonskih napevov; zanesle so nas tudi turške pesmi, ki jih odlikuje pristna orientalska čustvenost. Po splošnem vtisu smemo soditi, da je nudil »Stankovičev« koncert vsem dojemljivim poslušalcem izredno mnogo užitka; čustva so prišla veliko bolj do veljave nego na koncertu čeških pevskih društev svetovnega slovesa. Pa o tem prepriščamo besedo našemu strokovnemu poročevalcu. Za danes beležimo samo to, da je bil uspeh koncerta nad vse pričakovanje sijajen. Dirigent g. Binički je bil predmet viharne ovacije. Naša glasbena in kulturna društva so poklonila njemu in zboru mnogo vancev in šopkov, njegov prostor je bil popolnoma zabarikadiran z vencami in cvetjem. Med posameznimi točkami se je vsul z galerije dišeči dež cvetja, med katerim so prednjačile najmičnejše cvetke naših logov — nežne šmarnice. Globoko v srce segajoč trenutek je nastopil, ko je beograjski zbor zapel divno koroško »Gor čez Izaro«. Marsikateremu, ki pozna Koroško, so zasolile oči... Koncert se je končal ob 10. uri. Neradi, a polni notranjega zadovoljenja so se ljudje razhajali. Vsak je imel eno misel: Bil je res lep večer!

Po koncertu so se gostje podali v Narodni dom, kjer so ostali delj časa v družbi svojih znancev in se animirano zabavali. Danes ob 2. uri zapuste naš obmejni Maribor.

Kličemo jim v slovo: Iskrena Vam hvala, bratje, in — dobrodošli zopet!

m Nabiralni dan Ljudskega odra v Mariboru, ki se je vršil dne 10. maja. Ljudskemu odru ni prinesel onih uspehov, ki jih je pričakoval in ki smo mu jih želeli. Celoten čist dobiček dneva znaša baje samo krog 500 Din., kar pa ni v nikakem razmerju s finančnimi žrtvami, ki jih je Ljudski oder preko zime doprinesel umetnosti. Nabiralni dan se namerava ponoviti in upamo, da ob večjem zanimanju mariborskega prebivalstva.

m Mariborske banke v soboto, dne 19. maja ne uradujejo in ostanejo za stranke ves dan zaprte.

m »Cene v dinarjev«, tak napis se blešči v izloženem oknu trgovine s krtačami itd. Julius Fischbach v Gosposki ulici. Kaj bi rekel gospod, če bi mi njegovo ime prekrstili v Fischbiča?

m Poškodovanje mestnih nasadov. Svoječas smo poročali, da je dobila policija nalog, postopati proti onim, ki po-

vzročajo v mestnih nasadih škodo, z vso strogostjo. Opozorjalo se je na to tudi stariše, naj otroke primerno pouče, toda dozdnevno so ta svarila ostala brezuspešna. Policija je včeraj prišla štiri šolarčke, ki so trgali v nasadih na Slomškovem trgu vejevje in cvetje ter polomili tudi del ograje. Imena teh malih zlikovcev za enkrat še ne objavimo, poročamo pa starišem in učiteljem, da mladino ponovno poučijo, da je tak vandalizem prepovedan. Zlasti pa se opozorjamo na to, da so stariši odgovorni za vsako povzročeno škodo. Bilo bi priporočljivo, da bi se nastavili zopet posebni pazniki v parku, kakor so bili pred preobratom. Občina ima dovolj vpokojencev, ki bi za primerno odškodnino radi prevzeli tako službo.

m Najlepše romane in druge raznovrstne knjige iz svetovnega slovstva v vseh jezikih izposojuje proti neznatni izposojnini »Ljudska knjižnica« v Narodnem domu. Knjižnica kupi takoj po izidu vsako novo slovensko knjigo.

m Ljudska knjižnica bo na Binkoštno nedeljo zaprta in si naj člani izposodijo knjige za praznike že v četrtek 17. tm. (od pol 17. do pol 19. ure).

m Kavarna v mestnem parku. Pri lepem vremenu dnevno koncert od pol 17. do pol 19. in od 19. do 24. ure. Sladoled in domače pecivo.

Kultura in umetnost

x Otvoritev VII. umetniške razstave kluba »Grohar« v Mariboru. V nedeljo, dne 20. t. m. se otvori v veliki kazinski dvorani VII. umetniška razstava kluba »Grohar«. Razstavili bodo ljubljanski umetniki, združeni v klubu »Vesna«. — »Vesna« je mlad umetniški klub in tvori med ljubljanskimi klubi nekaj centrumsredino med starimi in najmlajšimi. V tej razstavi bomo prvič imeli v Mariboru priliko seznaniti se z deli ljubljanskih umetnikov, zato že danes opozorjamo našo javnost na to zanimivo razstavo.

Sokolstvo.

M. Kovačič:

Bistvo sokolske misli.

Velikim idejam, kakršna je sokolska, je usojeno, da potrebujejo mnogo časa, predno se razširijo in razmahnejo, in še več, predno prodrejo in zmagajo. Kamorkoli pogledamo v zgodovini, povsod najdemo potrjeno resnico te trditve.

Vzamimo n. pr. narodnostno idejo. Ta ima svoje temelje v spisih Francoza Jeanne Jaquesa Rousseauja, moža, ki je živel in pisal v prvi polovici 18. stoletja. Več nego pol stoletja je trajalo, predno je dosegla ideja prvi vidni uspeh: francosko revolucijo l. 1790. Od te dobe naprej se je nacionalna ideja začela še le širiti po ostalih državah evropskih in izvenevropskih in še niti danes n' iprodrla popolnoma v Evropi, kamoli v drugih krajih. Pogledimo v ujedinjeno Italijo, kjer še obstoji vedno antagonizem med južnitalijskim Kalabrežem in severnitalijskim Benečanom, ali v Nemčiji, ki po svoji civilizaciji daleč prekaša Italijo; tudi tam se še kljub temu vedno gledata nekam pisano južnonemški Bavarec in severnonemški Prus. Da ne govorimo niti o našem narodu, kjer na lastnem telesu najbolj bridko občutimo kratkovidna stremeljenja raznih separatistov, ki ne razumejo toka zgodovine (ali ga morda iz sebičnosti nočejo razumeti) ter skušajo zadržati kolo časa v njegovem vrtenju.

Ali pritegnimo idejo verske strpnosti. Njeni prvi početki sezaajo nazaj v 14. stoletje, ko je na Angleškem razvil svoje reformatorsko delovanje oxfordski univerzitetni profesor Wickleff, čigar verske nazore je presadil na bratska nam češkoslovaška tla Jan Hus, ki je — radi verske nestrpnosti nasprotnikov zgoraj leta 1415. na grmadi. Boj za isto idejo se bojuje potem dalje v protestantizmu Martina Luthra, čigar nauki so pogladi korenine za dobo približno pol stoletja (šestnajstega) tudi v našem narodu in ki doseže tudi prvo zmago v tkzv. westfalskem miru l. 1648., s katerim je končala 30letna vojna. Štiri stoletja tedaj od prvih kali te ideje do prve zmage! In potem je trajalo zopet čez 100 let, predno more ideja zaznamovati drugo zmago — tolerančni edikt cesarja Jožefa II., ki ga je izdal l. 1781. in ki je obsegel tudi naše

kraje. Da pa ideja kljub prefeku poldrugega stoletja po tej zmagi še ni popolnoma prodrla, je znano iz vsakodnevnega izkustva.

Še tretji primer: ideja krščanstva, s katero ima Sokolstvo skupno temeljno misel, namreč ljubezen, humaniteto. Kako dolgo je trajalo, predno se je krščanstvo začelo uspešno razvijati, in česa je bilo k temu vse treba! Tri leta (30—35 po Kr. r.) je moral Kristus učiti in vendar je imel svojih po preteku te dobe le 12 učencev, izmed katerih si je izbral 12 apostolov. Šele o Binkoštih 33. l. — pripoveduje sv. pismo — se je zalo krstili 5000 ljudi. In potem je trajalo zopet dolga desetletja, da je število kristjanov naraslo na desettisoče in stotisoče. Prav razmahnilo pa se je krščanstvo itak šele ko ga je podprla državna oblast, ko ga je proglasil cesar Konstantin za državno vero in mu je priskočil z oboroženo silo. Jedva se je torej začel njegov uspešni procvet, pridružila se mu je tudi že profanacija, ker se je krščanstvo izrabljalo v samogoltne, sebične namene ter se je tako dalo zlorabljati dolga stoletja in več nego tisočletje. Sicer je imelo od tega svojo korist — število njegovih pripadnikov je doseglo milijone — ali bilo je omadeževano.

Vsi ti primeri so bili navedeni, da bomo znali preceniti veličino, razvoj in število Sokolstva, ki ima z vsemi navedenimi idejami mnogo skupnega. Najbolj podobna je sokolska misel ideji krščanstva, s katerim ima, kakor omenjeno, skupno temeljno idejo; tudi Sokolstvo je evangelij ljubezni. Seveda obstoje med obojimi neizmerne razlike. Krščanstvo je bilo treba za vstajenje velikega poteka; Sokolstvo ima v sebi samem toliko prepričevalne sile, da se ga sicer ne bi balo, da pa ga ne potrebuje. Krščanstvo se je sprva skrivalo po katakombah; Sokolstvo se ni skrivalo nikoli, nego je korakalo vedno odprto, vsakemu nasprotniku zroč oči v oči. Krščanstvo v principu povdarja enakost in ga je sprva tudi praktično provajalo. Ali kakšna je bila ta enakost v poznejših stoletjih, kakšno podoba ima krščanska enakost v praksi danes? Sokolstvo je uvedlo v svoje vrste bratstvo, ki ni le v besedah, ampak v stvarno udeležuje povsod, kjer se sokolska misel razumeva pravilno in se tudi dosledno izvaja. Utegnil bi kdo najti paralelo med obema mislima še tudi v tem, da nahaja i Sokolstvo že državno podporo. Zares — ali brez profanacije, kajti Sokolstvo je postavilo svoje moči prosvoljno na razpolago narodni državi, dosledno svoji vodilni misli. Sokolstvo n' do ne izrablja v sebične namene niti se ne bi dalo zlorabljati, tudi če bi kdor skušal to storiti. Profanacije tedaj v državni podpori ni.

(Dalje prihod)

Izpred sodišča.

Maribor, 14. maja.

Nečloveški sin.

38letni delavec Alojz Zumbar iz Pervec, okraj Ptuj, je prišel dne 21. januarja nekoliko vinjen domov. Vlegel se je v očetovo posteljo, iz katere pa ga je oče izgnal. Sin je vsled tega začel razsajati ter grozil očetu, da ga ubije in zakolje, tako da je ogroženi moral zbežati v stanovanje svoje hčere Ivane Segula. Hčer, ki pozna siloviti značaj svojega brata, je vrata zaklenila. Da bi nasilnež zmagel dobiti svojega očeta, je vrgel dvakrat škaf s tako silo v vrata, da so popustili in se odprla. Nato je pobesneli zagrabil na mizi ležeči kuhinjski nož in planil na očeta. Udarec z nožem se je posrečilo obraniti ženi in hčeri napadenega, vendar je nasilnež vrgel očeta na tla. V tem trenutku je prihitel na pomoč sosed Alojz Črešnik, ki je potegnil suroveža v stran. Med tem je napadeni zbežal in se skril v kleti, da se reši pred pobesnelim sinom. Zumbar hiše se je oborožil razgrajšč kolom in grozil, da morajo biti nocoj mrzli, ter še dolgo iskal očeta in razsajal. Dne 14. marca je prišel Alojz Zumbar, ki je sovražil svoje stariše, ker niso predali njemu svojega posestva, nego njegovim sestri, zopet nekoliko vinjen domov. Zahteval je od očeta, da mu izplača 50.000 K dote. Oče, ki ima strah pred surovim sinom, ki mu je grozil že večkrat z umorom in ga tudi že večkrat pretepel, se je umaknil. Nato je vzel sin kuhinjski nož, se postavil z istim pred stanovanjem svojega svaka Franca Segula in mu gro-

Ljudska knjižnica

Narodni dom, I. nadstr.

posljuje ob nedeljah od 1/2 10.—1/2 11. ure in ob četrkih od 18.—1/2 20. ure

mladin. oddelek ob sobotah od 18.—19. ure

ni da bo vse poklal in njegovo hišo zažgal. Dne 19. marca pa se je nasilnež zopet lotil svojega očeta in ga tepel z rokami po glavi, da je bil oče ves plav. — Okrožno sodišče je obsodilo surovega sina na 14 mesecev težke ječe.

Tatvina kolesa.

Dne 2. aprila zvečer se je vračal Franc Maher iz Spodnje Radvine, okraj Maribor, s svojo sestro Terezijo Maher in Petrom Heričem iz nekega izleta domov. — Herič in Maher sta šla po neki bližnji poti. Terezija Maher pa je peljala kolo svojega brata po cesti. Pri tej priliki jo je prišla božjast in je izgubila za nekaj časa zavest. Ko je prišla zopet k zavesti, je opazila, da ji je bilo ukradeno kolo, ki je vredno 8000 K. Zandarmeriji v Studencih se je posrečilo dognati, da sta izvršila tatvino kolesa 19letni Matija Stoperko in 17letni Ludvik Kokol, oba zidarska vajenca iz Spodnje Radvine. — Pri hišni preiskavi se je našlo ukradeno kolo, ki je bilo popolnoma razdejano. Stoperko in Kokol priznata tatvino kolesa, zagovarjata pa se, da je bilo kolo bajje prislonjeno pri nekem hlevu. Obsojena sta bila in sicer Stoperko na 5, Kokol pa na 4 mesece težke ječe.

Poneverba voza.

V začetku meseca februarja 1921 je posodila Marija Slatinšek, ki je tiskokrat stanovala v Mariboru, Orožnova ul. 7 strojništvo Ruperta Buchmeister svoj voz v vrednosti 7000 K. Peljati se je hotel na neko gostijo v Ruše. Buchmeister pa voza po vporabi ni vrnil lastnici, ampak ga je prodal za 4000 K, denar pa porabil zase. Pred okrožnim sodiščem je bil obsojen radi hudodelstva poneverbe na 2 meseca težke ječe.

Posledice pretepa.

23letni viničar Konrad Mahorič iz Drstelje okraj Ptuj, in 19letni čevljarški pomočnik Anton Pauko, na Mestnem vr-

hu, sta dne 28. marca napadla delavca Franca Rojsa na Drstelskem vrhu z ročicami in tolkla po njem kamor je priletelo. Napadeni je zadobil vsled tega grdega ravnanja poleg več lahkih telesnih poškodb tudi eno samo na sebi težko, namreč prelom pokostnice na desni strani glave. Ker se ni dalo dokazati, kdo izmed napadalcev je prizadjal to težko telesno poškodbo, sta odgovorna za posledice oba. Obsojena sta bila vsak na 4 mesece ječe.

Če pes nima nagobčnika.

Okrajno glavarstvo v Mariboru je dalo gostilničarju Francu Reininger v Poliški vasi, okraj Maribor, nalog, da da pokončati svoja dva psa, ker nista bila zavarovana z nagobčniki. Reininger pa se temu nalogu ni pokoril. Radi tega je dobil živinozdravnik Franc Veblo od okrajnega glavarstva nalog naj da pokončati Reiningerjeva psa. Ker je Reininger znan kot nasilen človek, je dobil živinozdravnik v asistenco orožnika. Od župana v Poliški vasi pa je bil dodeljen občinski odbornik in lovec Alojz Eberhart v svrhu, da ustrelji psa. Imenovani so prišli 30. januarja k Reiningerju in zahtevali izročitev psov. V začetku se je branil, na energičen orožnikov poziv pa je vendar izročil psa. Eberhart je odvedel psa v primerno daljavo. Enega je ustrelil, drugi pa se je vsled poka ustrašil, odtrgal od vrvi in zbežal v hišo svojega gospodarja. Ko so se vrnili po še ostalega psa, je Reininger napadel loveca in mu hotel odvzeti puško, ter sta se oba ruvala in trgala za njo. Konečno ju je moral orožnik s silo ločiti. Reininger se je pri tem obnašal skrajno renitentno, tako, da bi bil orožnik skoraj prisiljen rabiti orožje. Reininger, ki svoje dejanje prizna, pravi, da ni rabil prf tem sile in da se je bal, da se lahko pripeti kaka nesreča, ker je prišel Eberhart z nabasano puško v gostilniške prostore. Okrožno sodišče ga je obsodilo radi pregreška po § 93. srb. k. z. na 3000 Din. denarne kazni.

Gospodarstvo.

Nekaj iz teorije kmetijstva.

(Nadaljevanje.)

5. Obdelovanje zemlje.

Obdelovanje zemlje ima trojni namen: a) da zdrobi in prezrači zemljo, da zamoreta zrak in voda lažje krožiti po njej, in da zamore posejano seme lažje kliči, rastlinska hrana se lažje pretvarjati in rastlino boljše hraniti in s tem večjo žetev zasigurati; b) uničiti razne plevelnate rastline, katere se na škodo setve rede in c) zagrebsti gnoj, s katerim se zemlja gnoji in pokriti seme, ki se na njivo vrže. To obdelovanje zemlje je lahko globoko ali plitvo; k globokemu obdelovanju spadajo razne vrste oranja, k plitvemu razne vrste prašenja, brana in valjanja.

Globina obdelovanja zemlje.

Oranje je lahko plitvo, od 6—10 cm globine, srednje globoko, od 12—25 cm globine in globoko, nad 25 cm globine.

Plitvo se orje navadno na jesen, da se zaorje strnišča od požetega silja. Strnišča pri tem načinu boljše in hitreje razpade, a seme raznih plevelnatih rastlin brzo sklije in se zemlja, če se jo ponovno preorje, očisti plevela.

Srednje globoko ali navadno se orje za setve. To oranje je včasih globlje, če se goje okopavine, katere s svojimi koreninami globlje sežejo, včasih plitveje, če se goji silje, ki s svojimi žilicami ne sega tako globoko. Kadar se to oranje vrši na jesen, se mora nekoliko globlje orati nego spomladi. Ravnotako se morajo lažje zemlje globlje orati nego težke.

Globoko oranje je koristno za vse zemlje, a vendar se izvaja samo od časa do časa zaradi poglabljanja oranice. S tem se poveča debelina oranice, rastline se lahko globlje vkoreninijo ter izvlčejo večje množine hranljivih snovi iz zemlje. V suhih zemljah se z globokim oranjem ošvara iz zemlje gobovina, ki je v stanu zadržati večjo količino padavin in s tem nuditi v času letne suše rastlinam potrebno vodo. Pri tem oranju se spravi podtlo ali na površino zemlje, če je ono dobre kakovosti ter s svojo naravo lahko popravi oranico, ali se pa samo s posebno vrsto plugom (podrivačem) po-

drjuje in zdrobi ter pusti na dnu, če je slabše kakovosti nego oranica.

Vrste, smer in število oranja. Zemlja se orje na eno stran, na razor, na sklad ali na sloge (ogone). Na eno stran se orje s plugom obračam, ki prevrže brazde vedno v isti smeri. Na tako zoranih njivah se lažje dela z žetnimi in drugimi stroji. Na razor se orje, kadar se njiva ali del njive začne z jedne ali z druge strani orati in se od obeh strani orje proti sredini, tako da ostane razor v sredini. Na sklad se orje, kadar se njiva ali del njive začne orati v sredini in se brazde mečejo vkup, pri čem ostane med dvema skladoma razor za odtekanje vode. Na slog (ogon) se orje njiva, če obstoje posamezni skladi samo iz 4—8 brazd. Pri tem načinu se hoče doseči v vlažnih zemljah boljši odtok vode.

Oranje se vrši v smeri dolgoti njive, da se zmanjša število obračanja, s katerim se trati čas. Ako je zemlja nepropustljiva in zmerno nagnjena, je koristno orati v smeri nagiba, da se olajša odtok vode. Kadar je nagib zemlje večji, bi se pri takem oranju zvalila plodna zemlja z višjih mest v nižino in tudi za živino bi delo bilo napornejše. V tem slučaju je najugodnejše orati naposlov, to se pravi posredini med smerjo nagiba in horizontalo (vodoravno črto), katera tvori s smerjo pravi kot, prevrže brazdo navzdol, kadar se živina spenja na vrh, oziroma navzgor, kadar stopa živina navzdol. Pri tem načinu ima živina lažje delo in tudi deževnica ne more tako lahko odplaviti plodne zemlje v nižino.

Kar se pa tiče števila oranja ene zemlje, se mora v obče reči, da je zemlja tim bolj pripravna za setve in se drži tim bolj plevela prosta, čim večkrat se orje. Število oranja je odvisno od kakovosti zemlje, od vrste setve, katero se namerava gojiti in od stanja, v katerem se nahaja zemlja od predidne setve. Smotke in težke ilovace se morajo večkrat orati nego peščene in druge lahke zemlje. Ravnotako se morajo plevelnate zemlje večkrat orati nego manj plevelnate, čiste zemlje. (Dalje sledi.)

Učiteljstvo in vrtnarstvo.

Minulo soboto je zborovalo na Prevaljah učiteljstvo Mežiške doline. Glavni referat zborovanja je bilo predavanje g. Džamonja iz Maribora o pravilnem pridelovanju semena. Predavatelj je tožil o slabem blagu in o pomankanju tega na naših trgih, govoril o semenu in njegavi pridelovanju na šolskem vrtu, o rentabilnosti pridelovanja semena in o vrtnarstvu v obče. Učiteljstvo je z velikim zanimanjem slušalo izvajanja.

Znano je, da Mežiška dolina s svojo slabo zemljo in ostrim podnebjem, s številnim delavstvom spada med pasivne kraje in da smo navezani na pomoč od zunaj. Tem važnejša je torej pobuda g. Dž., da bi učiteljstvo zaneslo zanimanje med ljudstvo, da se dvigne produkcija semena. Od pridelovanja semena bi ljudstvo imelo lepe dohodke, poleg tega pa bi se sešasoma osamosvojili in ne bi bili navezani na ogromne količine semen, ki jih uvažamo za drag denar iz inozemstva. G. Džamonja je temeljito pojasnil, kako si lahko pomagamo, ako bo zadevo učiteljstvo s svojo marljivostjo in razumevanjem podpiralo in vodilo.

Priporočljivo bi bilo, da se po vsaki okrajih organizira delo za pospeševanje pridelovanja semena. To se tem lažje zgotdi, ker da g. Džamonja seme ali sadike brezplačno ali po polovični ceni učiteljstvu na razpolago in je v vsakem oziru pripravljen, da poda učiteljstvu potrebna navodila.

Učiteljstvo Mežiške doline kaže veliko zanimanje za gospodarske panoge, žal le, da morda nikjer glede vrtev ni tako slabo, nego v našem okraju. Primeren šolski vrt najdeš le v Prevaljah in Mežici. Radi tega pa soti tudi vrtovi povsod zelo slabo opravljeni. Delavstvo ima interes na tem, da na svojem malem koščku čim več pridelata in da se mladina zanima za vrtnarstvo in sadjarstvo. Razmere se bodo šele zboljšale, ko bo dobila vsaka šola primeren vrt — kar bi se pač potom agrarne reforme lahko zgodilo. Treba bo pa tudi nekaj pritiska od strani šolskih oblasti.

KMETIJSTVO.

Skrbno odbiranje plemenskih živali.

Prav tako kakor mora poljedelec v dobrem semenu iskati boljših pogojev za zvišanje svojih pridelkov, prav tako mora tudi naš živinorejec iskati boljših uspehov v skrbnem odbiranju plemenskih živali. Star pregovor pravi, da jabolko ne pade daleč od drevesa. Tudi zarod živali se obrača po stariših! Če hočemo imeti res uspeha pri naši živinoreji, moramo že roditelje skrbno odbrati. Se posebno izbireni moramo biti pri plemenjakih, ker prenašajo svoje dobre in slabe lastnosti na številne potomce, ki jih zadržajo po naših občinah.

Vse to nam je dobro znano, žalibog pa, da se za vse to veliko premalo zmenimo in veliko premalo brigamo. Že pri naših lastnih kravah se za to dosti ne menimo in odrežamo teleta, kakor nanese prilika. Večkrat so nam slučajne prilike bolj merodajne za rejo teleta kakor pa plemenska vrednost maternih živali. Vsi ozirni na podedovalne zmožnosti se prezro, kakor da bi ne imele nobenega vpliva in nobene vrednosti za izboljšanje bodočega zaroda!

In še huje se greši pri plemenjakih! Pri odbiranju plemenjakov se kaže taka malobrižnost, da je naravnost sramota za nas. Prav pri plemenjakih imamo najlepšo priliko, da bi vplivali izboljševalno na zarod, toda prav tukaj se kaže vsa naša nezavednost. Pri nas vodimo krave in telce k plemenjakom, ki nam rejo kvarijo, namesto da bi jo izboljševali! — Tako si delamo škodo sami sebi.

To, da vodimo naše krave kamor je, da gledamo bolj na nizko junčevino kakor pa na vrednost bika, to je sramotno spričevalo o naši nezavednosti in je obenem v zasmeh vsem lepim in potrebnim naukom o podedovanju. Dokler ne krenemo na pot, da homo tudi pri nas iskati boljših uspehov v skrbnem odbiranju plemenskih živali, tako kakor delajo po vseh drugih naprednih deželah, toliko časa ni misliti na uspešen razvoj naše živinoreje! Pri nas padamo danes nazaj, namesto da bi s pomočjo skrbnega vzrejevanja in odbiranja plemenskih živali napredovali in od rodu do rodu izboljševali našo živinorejo.

Lizava živina.

Če postane živina lizava, je to vedno znak pokvarjene prebave, pa naj že prihaja ta pokvarjenost od koderkoli. Najraje se pojavlja lizavost, če manjka v krmi rudinskih snovi, ki so potrebne za redno dobro prebavo, ali če je suha krma sploh premalo tečna ali pa če pokladamo premalo krme, tako da se želodec niti ne napolni, kakor bi bilo treba itd. Ta bolezen se sploh rada pojavlja v letih suše, kakršno smo trpeli v zadnjih dveh letih.

Lizavost pri živini je dolgotrajna bolezen in konča tudi s tem, da nam oboleli živali poginejo, če jim o pravem času ne pomagamo. Lizava živina začne lizati vse, kar ji pride pred zobe, tedaj jasli, zid itd. Žival dobi slast za gnojnico in cunjce. Dobro krmo in čisto pijačo pa zavrača. Sploh dobi slast za tvarine, ki niso za goveji želodec. Naravno je, da dobe take živali mršavo dlako, trdo kožo, da nam shujšajo in nazadnje tudi poginejo.

Če se pojavi lizavost, potem je treba, da se krma po možnosti izpremeni. Pomagati je treba s krmo, ki je tečna in bogata na beljakovinah. Pokladati je treba tudi sol in skrbeti, da ne manjka v krmi fosforovokislaga apna. V ta namen se priporoča tudi pokladanje klajnega apna.

Da se želodec prej popravi, je prav, če pomagamo tudi z domačimi zdravili. Priporoča se v tem slučaju zmes encijanove štupe, stolčenih brinjevih jagod, kuhinjske soli in moke. Ta zdravila naj se dajejo v podobi svalkov, ki jih napravimo, če jim primešamo nekoliko vode. Tako zdravila je dajati vsak dan, dokler se ne povrne potrebni tek.

Pomagati je obenem tudi z drgnjenjem kože (z ribanjem), da postane koža zopet mehka. To drgnjenje naj se vrši redno vsak dan in po vsem životu. Trdokožnost (kožni sajevec), ki se pokaže obenem s lizavostjo, se čuti najbolj na rebrih, zgoraj ob obeh straneh hrbta. Če primeš na tako kožo, se koža trdno drži života in je sploh bolj trda. Z rednim, vsakdanjim ribanjem se kožno delovanje zopet oživi in popravi, k čemer pripomore seveda vsa pravilna telesna preosnova kot posledica popravljene prebave.

Prepogosto drevje.

Lep in vesel je pogled na kmetijsko vas, ki leži v bujno cvetočem drevju. Vsak se raduje nad tem rajskim spomladanskim pogledom, ki vzbuja vse polno novih nad za bodočo sadno letino. Ali kaj pomaga, ko se pa to cvetje tako rado osuje in so sadne letine tako redke. Polno cvetja — malo sadu, to je navadna izkušnja naših sadnih vrtov, ki jih imamo okrog kmetijskih hiš. Važen vzrok te premale rodovitnosti je med drugim tudi to, ker so ti nasadi vse prepogosti. Zaradi gošče ne more priti drevje do tiste plodovitosti, ki bi jo sicer lahko pričakovali in tudi dosegli. Nobena rastlina se v gošči ne more tako razviti in ne more tako roditi, kakor če ima dosti prostora. To vidimo pri rastlinah na polju, to vidimo tudi pri sadnem drevju. Prepogosta turščica sploh ne napravi klasja. Ravno tako se pa tudi sadno drevje ne počuti dobro in ne more bogato roditi, če stoji prepogosto. Dajte stisniti tepke v goščo, na bodete videli, kako slabo in malo bodo rodile. In tako je tudi z drugim drevjem. Že to je velika napaka, če stoje debela preblizo skupaj, če večja napaka pa je to, če se vrhi drevja tišče in če so veje prepogoste. Kako pa naj uspeva drevje v taki gošči in kako naj bogato rodi, če je eno drevo drugemu na poti, vse skupaj pa prepogosto. Do cvetja še pride, do sadu pa redkokdaj. V zemlji se korenine zajedajo, zunaj se pa stiskajo prepogoste veje in vrhovi. V zemlji se pulijo korenine za živež, zunaj pa listnate veje za zrak in svetlobo, ki sta ga cvet in sad neobhodno potrebni.

Prav sedaj v zgodnji pomladi imamo čas in priliko, da pomagamo drevju, ki se vsled stiske ne more širiti in plodno razvijati. Naj se napravi prostor, da bo drevje lahko uspevalo, da se mu ne bodo veje sušile itd. Naj se slabotno in prepogosto drevje izredči in naj se prepogosti vrhovi iztrebijajo. Veje naj imajo toliko prostora, da moreta dohajati zrak in svetlobo. Odstranijo naj se veje, ki so prepogoste, ki se suše, križajo in drgnejo. Zlasti je odstraniti tudi nepotrebne divje mladike, ki poganjajo po zdravih vejah.

一

Y. • •

—

2

—□—

Neki belgijski inženir je izračunal, koliko stane strela. Če se računa, da ima energija električnega udarca, ki gromenjuje strelo 28.000 kilowatnih in stane kilowatna ura 50 centimov, bi bila cena energije ene strele 14.000 frankov. V Bengaliji, kjer so tako strašne nevihte, da v četrti uri štejejo 12.000 bliskov, bi smeli oceniti vrednost električne energije tega divjanja narave zneskom 150 milijonov frankov.

PALMA
kaučuk potpetnice
in potplate

Prednosti!

Ceneje
znatno
trajnije
nego od kože!
Varstvo
proti vlagi
i mrazu!

Perilo, klobuke

2595 78-52

dežne plašče,
čevlje, gamaše, dežnike, palice, ter razno modno
in galanterijsko blago v veliki izbiri, najceneje pri
JAKOB LAH, Maribor, Glavni trg 2

Za birmance
je najlepše in najprimernejše darilo in spo-
min moderna **FOTOGRAFIJA** iz
ateljeja **V. Vlašič, Maribor**
Gospeska ulica št. 23. 962
Atelje je odprt prvi in drugi dan binkoštnih praznikov.

Cunje
za čiščenje, snažno oprane in desinficirane,
prodaje vsako množino
Jakob Zagode, Maribor
Tržaška cesta št. 5. 973 2-1

Znižanje naročnine
Prager Presse
Naročnina na dokazano najraz-
širjeniji nemški dnevnik na
Čehoslovskem in v tujini
„**PRAGER PRESSE**“ iznaša sedaj za
krajevino SHS. mesečno samo Din 40—
za jutranjo in večerno izdajo. — —
Din 28— samo jutranjo izdajo. — —
Din 1'80 posamezna štev. jut. z večerno.
Din 3— posamezna nedeljska izdaja
z ilustrirano prilogo.
„**PRAGER PRESSE**“ prinaša najboljši in
objektivni informacije o dogodkih, trgov-
skih, finančnih in industrijskih razmerah
male Entente, Srednje Evrope in vseh drugih
držav, podpira vneto in neprenehoma skupne
kupijske zveze vseh vrst, povprašanje in
ponudbo vsakovrstnega blaga, tako da je
največji in najuspešnejši oglasnik.
Številke na ogled in ponudbe oglasov zastoj.
Uprava „**PRAGER PRESSE**“ Prag III.
Nerudova 5. (Čehosl. Rep.)
Račun post. ček. urada v Zagrebu 40.156
Račun post. ček. urada v Ljubljani 20.264
Račun pri podružnici Ljubljanske kreditne banke v
Mariboru 11.258.

Mala oznanila.
Knjigovodja za trgovino z le-
som se sprejme. Ponudbe pod
„Eksport lesa“ na upravo
„Tabora“. 963 2-2
Stenografinja - tipkarica se
sprejme. Plača do 5000 K.
Ponudbe pod „Perfektna moč“
na upravo. 964 2-2
Perica sprejme na dom perilo
v pranje. Studenci, Ob izvir-
kih 2.
Sportna obleka v jako do-
brem stanju se poceni proda.
Vprašati pri G. Kovatič, Ale-
ksandrova c. 44/III. 975
Lepo posestvo, v hiši pe-
karna, uporabno tudi za trgo-
vino, ob glavni cesti, se takoj
proda. Naslov pove uprava
„Tabora“. 970
Enodružinska vila z vrtom,
25 minut oddaljena od Glav-
nega trga, se proda. Stanova-
nje takoj prosto. Maribor, No-
va vas, Vrtna 10. 969 3-1
Proda se dobro idoča Omega-
ura za 700 Din. Naslov v u-
pravi. 972
Zamenjam ali prodam do-
bičkanosno posestvo, pol ure
od Maribora, krasna lega,
okoli 21 oralov, proli dobro
idoči gostilni v Mariboru ali
v bližini mesta. Pismene po-
nudbe na upravo tega lista
pod „Dobičkanosno posestvo“.
967 2-1
Higijenična brivnica se vsem
priporoča. Prvo vrstna postrež-
ba. Vjekoslav Gjurin, Jurčičeva
ulica 9. 1850
Cement, opeko, slamo, seno,
oves, koruzo, krompir, drva,
premog večno pri Andreju
Oset, Maribor, Aleksandrova
c. 57, Telefon 88. 930 20-5
Za birmance! Veliko izbiri
gotovih oblek po nizki ceni
priporoča J. Vezjak, konfek-
cija, Vetrinjska ul. 17. 909

Velika zaloga
cementa, traverz, železa in dr.
po ugodnih cenah. 2576
Pinter & Lenard, Maribor.

Čepice
po neverjetno nizkih cenah, pe-
rilo, kravate, nogavice in
ostalo modno blago priporoča
974 nova modna trgovina 6-1
B. Veselnović & Komp.
Maribor, Gospeska 26.

Zamenjava
stanovanja.
Snažno stanovanje v Sedni
ulici z eno sobo in kuhinjo
se zamenja s stanovanjem z
dvema sobama in kuhinjo,
event. tudi v okolici. Naslov
pove uprava.

Pristopajte
k Jugoslovnski
Matici.

CEMENT
gips, strešna le-
penka, karbolinej,
drvocement, vat-
proof, apno, izola-
cijsko lepenco,
mavčne plošče,
pravi Hatschek
eternit i. t. d. nudi
po tovarniških cenah
Material, dr. z o. z.
Ljubljana, Miklošičeva 13
Telefon 716. 815

Prometni zavod
za premog d. d.
v Ljubljani
prodaja
iz slovenskih premogovnikov
velenjski, šentjanški in
trboveljski premog
vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah
premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za in-
dustrijska podjetja in razpečava na debelo
inozemski premog in koks vsake
vrste in vsakega izvora, ter pripo-
roča posebno prima češkoslovaški
in angleški koks za livarne in
domačo uporabo, kovaški pre-
mog, črni premog in brikete.
Naslov:
Prometni zavod za premog d. d., centrala v
Ljubljani, Miklošičeva cesta 15/II. Podružnica
v Novem Sadu (Bačka). 209

Podpirajte slovenske tvrdke!

ZAHVALA.
Za vse izraze iskrenega sožalja ob priliki smrti mojega nepozabnega so-
proga, ateka, sina, brata in strica, gospoda
Srečka Serajnika
in za spremstvo na njegovi zadnji poti, izrekam vsem prav srčno zahvalo, po-
sebnost pa še p. n. carinarnici za poklonitev krasnega venca. Zahvaljujem pa se
na tem mestu še osobito gosp. upravniku glavne carinarnice in gosp. Ukmarju
za blagohotno in obilno pomoč, ki sta jo izkazala za časa bolezni mojemu možu,
kakor tudi gosp. zdravniku dr. Marinu za tolažilne obiske. Prav prisrčna hvala
tudi vsem onim, ki so mi v težkem času na kakoršnikoli način pomagali in me
tolažili.
MARIBOR, dne 15. maja 1929.
Anica Serajnik roj. Pavlič.

HAMBURG-AMERIKA LINIJA
IN
UNITED AMERICAN LINES INC.
FILIJALKA
SIMON KMETEC
LJUBLJANA
KOLODVORSKA UL. 26
Sprejema potnike v južno in se-
verno Ameriko, izdaja točna por-
jasnila in prodaja vozne listke.
Odhod iz Ljubljane vsaki teden.
Glavno zastopstvo za Jugoslavijo **J. G. Drašković „B“** Cesta pri drž. kolodvoru
Podružnice: **Beograd:** Balkanska ul. 25. **Sušak:** Jovo Gj. Ivošević,
Karolinska ul. 160. **Split:** Ante Buič, Dioklecijanova obala 13. **Gruzi:**
Ivo Lovričević. **Bitolj:** Gjorgje J. Dimitrijevič & Komp., Boulevard Kralja
Aleksandra 187. **Vel. Bečkerek:** Dušan Lj. Mihajlovič, Trg Kralja Petra 4.
Potnike do Hamburga spremlja družbeni uradnik. 971

ARKO LIQUEUR TRIPLE SEC!